

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer, t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál úri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyébutt pedig minden királyi posta-bivatáhnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupan a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésnek 's poutosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezések 's halálkozás; a többség kijátszásai 's némi analogia a magyar divatos többség 's a lengyel veto között (vége) Keresztury József től; néhány szó a Tiszaszabályozás érdekében; Pozsony és Sáros megyék tisztújító gyűlései tisztikarostul; Sopronymegye közgyűlése; erdélyi ügyek; békés-csabai iskolák felől tudósítás; felszólítás a k. m. term. tud. társulat tagjaihoz 's általában minden magyar 's erdélyi honi természetvizsgálóhoz; figyelmeztetés a kolosvári nagygyűlés pályakérdésére; meghívás; budapesti napló.)

Spanyolország. (A luzoi zendülők elleni táborozás eredménye; a miniszteriség bizonytalan állása; Krisztina elleni elleni panaszkok; elegy.)

Portugália. (Nevetséges esemény; szálalviselés elleni tilalom.)

Franciaország. (Thiers jegyzetei a tengerészügyi vitáknak; Lecomte merénye a parkamrában felvétetik; a vétek lélekhangulata.)

Értésítő; dunavizálás.

Magyar- és Erdélyország.

Ócs. 's ap. kir. fősége R. és e. Ádám kormányzó tábornokot 's altábornagyot — a' cs. kir. hadseregét sokévi hű 's buzgó szolgálatának elismerése bizonyítványul a' kir. magyar nemes testőr-sereg másod-alkapitányává — az aradi váltótörvényszék elnökévé pedig Kovács Agostont, Arad-megye volt alispánját kinevezi — Zsuppányei egyesült k. s. s. harmadhadivatalnál eddig létezett pajtáori állomást megszüntetve egy sómázsólót, évenként 200 pftnyi fizetéssel, 100 font sójárándósággal, szabadszállással, évdj-aránybani biztosíték-nyújtás mellett, rendszeríteni legkegyelmőtztatt. — A' debrézeni kerületi táblánál megürült ülnökségre P. o. z. n. er. Antal ottani jegyző lón érdemesítve. — Kobora József, vindschacht kir. anyagszertár-írász, körmöczi k. szergonokká lón léptetve.

Rendkívüli közlemény. — József-nádor nemzeti képesarnoka pénzalapjának gyarapításul Ferdinand ő csász. 's apostoli kir. felsége, dicsőségesen uralkodó urunk 's királyunk ő tszáz ezüst forintot, nemkülönben fels. hitvese Maria Anna Carolina Pia császárné 's királyné legkegyelmeseb fejedelemnék 's aszszonyunk háromszáz pengőforintot méltóztattak az intézet pénztárába kegy. beküldetni. Ó császári kir. Felségöknek e' nemzeti vállalat iránti magas kegyelmük 's kitüntető pártolásukat az említett nemzeti képesarnokot alakító egyesület nevében, jobbágyi hódolattal párosult legfőbb háláérzelem örvendetes nyilvánítása mellett legmélyebb tisztelettel közli Mátyás Gábor, egyesületi titoknok.

Halálkozás. Trajter István Nógrád 's több megye táblabírája, f. é. april 26án lenni megszűnt; emlékezete sohajok közt ugyan, de kedvesen fog élni nemcsak családjá 's rokonai közt Nógrádban, de minden őt ismerte honfi kebelben, mert tudományos miveltég, megyei hoszszas, buzgó 's széplétlen hivatalkodás, a' korral józanul haladás 's a' haza 's alkotvány iránt alapos meggyőződésen sarkaló elveit viseltető hűség 's t. b. 64 éves pályája lejártáig csüggedetlenül kalauzolták a' derék honpolgárt. Adás emlékezetére!

A' többség kijátszásai 's némi analogia a' magyar divatos többség 's a' lengyel veto közt. (vége.)

A' 2dik sokkal veszedelmeseb, mint ama „taktikák.“ Amott a' természetes többség akadályoztatása csak nemleges hatás volt, itt már tevőleges működést látunk, mely „mesterségesen“ terem magának többséget! Ezen mesterséges többség már az, minek példát kijelelni (úgy mint amott a' taktikát kijelelők) mi föllesznek látjuk, minthogy kézzelfoghatólag szemünk előtt folynak le politikai életünk azon gyászos jelenetei, melyekben e' mesterséges többség nemzetemészto szerepe oly nyilvánosan játsszatik. Nem, itt nem a' példákat hordjuk fel; mert hisz az egész egyetlenegy folytonos páratlan példa, minő a' történet lapjain nemzetről még föl nem jegyztetett! Hanem bonczkés alá veszszük e' tragikai jelenséget 's különösen felmutatjuk az „analogiát“, mely van ezen mesterséges magyar „többség“ 's az egykori lengyel „veto“ között, — hogy láthassa kiki, mikép „amaz első“ is épen oda vezet, hova vezetett „imez.“

Mindenekelőtt bizonyos eszmék helyreigazítását kísérljük meg, miután ezen többség-„csinálás“ mestersége főleg némi helytelen balitéletből veszi eredetét. Ugyanis nemcsak köz politicusaink, de egyenesen a' kormányrúdvezetők közül is még sokan nem bírnak kellő értelemmel a' „törvény“ fogalmáról 's különösen azon balitéletet táplálják, mintha „olly végzések 's törvények is, melyek nem az alkotók benső ösztönéből származtak, jog- 's észszerűek lehetnének.“ Ezen balságból ered ama nemzeti öngyilkolás, ama mesterséges többség-rendszer, ama borzasztó képtelenség!

Jegyezzük meg tehát, hogy ezen ismértes szavak alatt: „statutarius hatalom“ „törvényhozó hatalom“ semmiképen nem érthetni azt, mintha léteznék sőt csak létezhetnék is egy oly hatalom, mely a' nép többségének meg-

vesztegetés által kinyert álarakatját, álmegegyezését, hasznos 's erkölcsileg érvényes törvénynyé,“ sőt csak „törvénynyé“ is tehetné. A' valódi törvény uraim! magában hordja a' hatalmak legellenállhatlanabbkát, a' „szükséget,“ ebből foly mindenkor a' törvény. Ti törvényhozók (vagy végzésalkotók) egyedül „megmérhetitek, kifejezhetitek,“ de nem „teremthetitek“ a' törvényt. 'S nyilvános, miszerint nem törvényhozók, hanem bűnös törvényrontók vagytok akkor, midőn egy megvesztegetett többség álarakatját kötelező szabálylá erőszakoljátok. Értitek mindezen beszédet? Azt akarom mondani, hogy a' törvény (vagy megyei végzés) soha nem egyéb, mint az általános vagy alkalmi szükséglet fedezni, elhárítani célzó szer. Már, ha egy megvesztegetett többség erejével a' „valódi“ szükség helyett, azzal ellenkező, attól különböző érdeket hémáltok önkényesen „szükséggé“ 's e' szerint hozzatok törvényeiteket — „az illy hamis törvények ellenkezni fognak az igazsággal; a' közlekiüsméret viszsztatászija őket; szegyenbe hozzák a' hatalmat, mely által kihirdetettek: mert ellene mindenfelől ellenállást támasztanak; 's ha a' jogot pótló erő által kevés időig fentartatnak is, mindenesetre azon gyászos következményt szülik, hogy azokat, kik belőlök hasznát húznak, megvesztegetik, a' többieket pedig elnyomják.“ (Lásd mindezeket France litterarie 1833. IV.)

Taglaljuk már mostan tovább ezen mesterséges magyar többséget 's lássuk egyszersmind a' fenérintett szomorú „analogiát.“ A' mondottakból kiki álltálhatta, miszerint a' „törvény“ nek egészen más definitiója van, hogysen egy áltöbbségnek álarakata észszerűen „törvény“ nek nevezethetnék. Vajjon mi tehát ezen álarakat egyéb, hogy ha nem törvény? felelet: „a' legnagyobb önkény az emberiség joga felett, olly önkény, mely a' törvénynek szent nevére keresztelkedik át, hogy annál nagyobb biztossággal előlje a' rendet 's szabadságot.“

Legyen az bármely párt, mely ezen önkényt eszközül használja önczéljára, mindig hasonlít az a' legbitorlóbb zsarnokhoz.

'S legyen a' cél bármely szent, ezen eszköz a' legveszedelmeseb „kétélű fegyver“ marad mindörökké, mely erkölcsi rosz hatásával ismét megsemmíti azt, mit anyagi erővel alkotott. Ugyanis ezen eszköz megvesztegeti, megmérgezi erkölcsileg a' „kisebbséget“ is, 's holnap megint ez fog lenni a' többség. A' mi még magában ugyan semmi rosz, mert hiszen az erkölcsi erők is mindig egyensúlyra törekcsnek egymás közt; az ész holnap ismét törekszik megküzdni az okokkal, melyek által tegnap meghódított, 's ha önmaga jobban felvilágosodott azóta, bizonyosan le is győzi ellenének tegnapi védeit. Hanem uraim! vásároljatok ma öszsze ezer lelki szegényt (szokott kifejezéssel: correst) 's dulassátok fel velök azt, a' mit észszel megdönteni képesek nem vagytok, ezen példa, mely csekélynek látszik, tovább ragadva szabadságotokat hazátokat buktathatjameg holnap vagy holnapután; mert egy eszeveszett nép szüntolly könnyen kerül lánczok közé, milly könnyen a' tébolyodott (egyed) örültek házába záratik.“ Borzasztó hasonlat; de hű 's igaz!

És itt vagyunk az „analogiánál.“

Kiki tudja, milly halállal halt meg azon szomszéd nemzet, mely 14 ezer □ mlfdön szintannyi millió embert számlált. E' nemzeti halál eredeti okának nem kis részét tevé azon „veto,“ mellyel minden egyed az országos gyűlésben föltétlenül elhetett. Már csak az, hogy illy egyedi jog „létezett“ amaz álladalomban, valami képtelenségre mutat. Hát még ha veszszük, hogy ezen jog „gyakoroltatott“ is! — Épen az, a' mit az ész általánosan — mint az önkénynek culminatioját — kárhóztat, az, mi a' társadalmi együttlét alapelvével homlokegyenest ütközik öszsze, miszerint t. i. az egyed az „egyetem“ akaratjával szembeszállhasson, — mondjuk, ezen páratlan önkény volt ama szerencsétlen hazában „törvénynyé“ szentesítve! — Meg volt tagadva az ész, meg volt támadva a' természet ezen pontban. 'S ki ne tudná, hogy az ész 's a' természet nem szenvedhet sokáig erőszakot? 's ki nem esudálkoznék azon, ha illy „természetelleniség“ magát meg nem boszszulandja vala?

Különös tünemény! — Norvégia, álladalmi legfőbb jogának 's legnagyobb szerencsének tekinté azt, hogy a' törvénybill, mellyet három országgyűlés egymásután elfogad, a' fejedelem által se ellenvezethetessék többé: Lengyel szomszédink ellenben minden legkisebb nemes a' „nemzetegészség“ aequiparáltak, 's ebben kerestek — nem érthetni minő — alkotványos biztosítékot. Amott (Norvégiában) a'

fejedelem is sokkal kevesebb mint a' nemzet, itt a' legutolsó nemes is több mint az álladalom. Igen igen, most értjük már, a' mit eddig nem értünk, hogy a' lengyel nemes valóságos kis király..... volt! — Ebből láthatni által, miszerint még sem hazánk, hanem L. ország volt azon ország Európában, hol a' nemesség az olygarchiai előjogok legeslegmagasabb csucsára jutott fel 's onnan elszedülve a' mély semmiségbe bukott. „De hazánk Lengyelország után illy képtelen előjogokra nézve mindjárt másodikul jól! Mert a' többség-rendszer, „azon alakban, miként köztünk legujabb időkben uralkodni kezd,“ — uraim! fájdalom közt mondom ki a' szót — „nem jobb, sőt rosszabb ama vetonál.“ Önkény ez is, önkény az is; egyenlőn határtalan mindkettő; 's egyenlőn gyújtó taplója a' nemzeti torzsalkodásoknak. De ezen „többség“ még sokkal veszedelmeseb faja a' társadalmi önkénynek. Ugyanis míg a' veto jogával ellátott nemes, igaz, csak akkor hajlott az észre, okra, midőn ezek ellenében ürügygel vagy bátorsággal nem birt: ám addig a' magyar divatos többség legszemtelenebb merészséggel önkénykedik a' legokszérűbb többség felett mindenkor csupan azért, mert ó — „a' többség.“ És mi nem szölünk itt „jobb“ vagy „bal“ értelemben.

Egy német bölcs, tudjuk, így szölött bizonyos alkalmal: „Ursache! warum Ursache? die Nase gefallt mir nicht; punctum.“ — 'S ez még okadás vala. De a' mi többségünk még csak illy okkal sem képes legtöbbsnyire föllépni; hanem az „úgy akarom“ vagy jobban „úgy akartatom“ öntudatlan zsarnokságával igazolja magát legfeljebb is.

Valamint a' „veto“ többnyire az észnek, okoknak nyers megtámadása volt: szintugy a' magyar mesterséges „többség“ is zsarnoki megtámadója azoknak, annál durvább 's veszedelmeseb megtámadója pedig, minthogy ezen többség a' rend 's törvény palástja alá igaztalanul rejtezik, mondván: „mi jogos téren állunk, mert alkotványos törvényünk szerint a' többség határoz.“ — Úgy van, ez áll. De a' törvény „betűje“ 's törvény „jelke“ nem egy. A' pharisaeusok is mindig tudtak a' „törvény“ ből köpenyt alakítani, úgy magyarázván azt, hogy a' nekik szükséges értelem belőle kijöjön, miszerint aztán a' törvény szellemét annak betűjével gyilkolhassák meg.

De hát korunkban még egyszer föltámadnak a' pharisaeusok? Igen, már a' Verböczyféle híres törvény (III dik R. 2d. cz.) előre látta e' föltámadást. Már Ferdinand 's Ulászló alatt — akkor, midőn a' maihoz sokban hasonlított a' magyar század — sejté ama nagy törvénytudó, hogy eljövend az idő, midőn a' Magyarok saját törvénye lesz elduló fegyvere. Avagy nem illy sejtélem volt e' az, melly szerint Verböczy a' „majoritas“ eszméjét megmagyarázni szükségesnek látta? midőn mondá (a' felhozott törvényezikben) hogy a' majoritas alatt gyűlésekben törvényserint azon rész értetik, „in qua sunt dignitate et scientia notabiliores.“ Ezen törvényes magyarázat, úgylátszik, főleg arra célzótt, hogy elejét vegye a' későbbi félremagyarázásnak 's ebből eredhető demoralisatio 's még nagyobb nemzeti bajoknak. Hogy a' Verböczyféle commentatio napjainkban nem felel meg egészen a' jogigényeknek — ez bizonyos. De isten ne engedje, hogy e' nemzet rövid időn elmondhassa a' többség eszméjének „mai“ magyarázatára a' költő ezen szavait:

„ex hoc fonte derivata clades
„in Patriam Populumque fluxit.“

Ugyanis ha a' mai többség örökké bedugott füllel hallgat (vagy inkább „nem hallgat“) az okokra 's „sic volo“ zsarnoki elvét oda nem hagyja: ez nem lesz egyéb, mint felhívása a' kisebbségnek, hogy térjen le azon szelid mezőről, mellyen az ész szokott küzdni 's elcsábítása, vagy inkább fölerötetése ama térre, mellyen aztán az ész maga nyers megtámadóji ellen ezekéhez hasonló fegyvert használni jogosítva van. — Ám ekkor aztán szomorú 's késő vigasztalás lenne, mondani: „causa causae est causa causati.“

'S uraim! nézzük körül csak magunkat a' megyék termeiben. Mit veszünk észre? Minden megyében áll a' tisztikar legkisebb számmal 40 egyedből, kiknek rendszerint 3/4 ed részét egyedül a' „szükség“ érte, minden magasb ösztön nélkül, hajtja tiszti pályára. Adjátok öszsze ezen 3/4 részt még azon számtalanokkal, kiket a' „tisztletbeliség“ varázskapcsa olly szorosan fűz a' hatalom érdekeihez: 's ha e' szükséges öszzeadást megtevétek 's innen álltálátatok megyéinkben a' „független elem“ csekélységét, el fogja-

*) A' „függetlenségről“ egyedi szempontból, egy külön számban tártuk ki már igénytelen nézetünket. K.

tok talán hinni, hogy a „mai többség“ rendszer nem gnyos és a jogra és szabadságra nézve, nem ártalmas és a köz erkölcsiségre.

Ki a „mult“ eseményeit nem tudja, vagy elfelejtette, azon legközelebb múltét, midőn annyi hű kebel küzdött e honban egy közjog- egy közérdekért, s midőn ezen hű honfiakat az isméretes csinált többség ólmos dorongjaival fogadta, mondom, ki ezen eseményeket nem tudja, könnyen úgy ítélhetne, mintha az isméretes néhány megyei legújabb tragoediában is az ellenzékét csupán „vádolni“ kellene. De urak! legyen igazság jobb és baloldalon! és valljuk meg, hogy ma éppen azok jajveszkelnek, éppen azok rimánykodnak leginkább segélyért az ellenzék állítólagos merényei miatt, kik még csak tegnap tevék le kezeikből, sőt még kik le sem tették a nyers erő iszonyú symbolumait.

Lám, lám! mily hamar eljött az idő, a hol tin magatokat „vádoljátok“—azért panaszkodván „tanítványaitok“ (igen mert ez egyben az ellenzék per eminentiam a conservatívok tanát követi) ellen, a mire őket magatok tanítottátok!—Igen, ti párbajra hívtok az ellenfél, tudattátok vele azt is, hogy ti karddal, pisztollyal sat. fogtok vinni; és most bosszankodtok sőt panaszkodtok (!), hogy a „kihivott“ nem megy—fegyvertelenül a majd bizonyos halálba!—nem vagytok e ebben igaztalanok?

A dolog igen messze ment. Egy „nemzet“ nem vesztet el oly könnyelmű párbajban, mint egyes személy. E nemzetnek vissza kell menni az elhagyott térre: az „ész“ mezejére; csak ott vihatnak meg pártaink élet-halálra. És a mely párt ott meghal, azaz legyőzetik (szellemileg), holnap holnapután dicső életre támadhat fel ismét. Ezt kiki átlátja.—De mikép térjünk az ész mezejére vissza? Ki térít oda vissza?—Atyámfiai! én csak a „ezt“ jeleztem ki, de nem ismerem az „esz“t. „S ezen nem ismerésben csak az vigasztal, hogy azt még „mások“ sem ismerik hazánkban. E vigasztalás tehát ismét inkább szomorúságom. Ha feltalálnám e pontban a „valót“, nem mulasztanám el azt közisméretűvé tenni. Most csak azon szegény gondolatot közlöm olvasóimmal (mit egyébiránt szerfelett fontos gondolatnak tartok), hogy tudnillik: „míg az észnek, meggyőződésnek, meg nem vesztegetett nemzetakarataknak szabad mezeje nem lesz a törvény vagy rendelet-hozásban azaz: míg a nyers erő lehető legcsekélyebb potenciájára nem devalváltuk, addig alkotmányos főbb kérdések elintézésével s kivált codificatióval ne igen lépjünk fel, vagy a legérőlyesb vígyázással lépjünk.“ Keresztury József.

Néhány szó a Tiszaszabályozás érdekében. Lehetetlen, hogy a Tiszának szomorító mibenléte a magyart fájdalommal el ne töltse, kétszáz négyszegmértöldnél vagyis három millió holdnál többet teszen azon földterület, mezők, rétek, puszták, ligetek és erdők, melyek a Tisza áradásának kitétvén s veszélyeztetve vannak, és valóban évenként, sőt egy évben ismétölve pusztítottak. Tömérdek embertömeg iparalész évenként általa semmivé. Számátalan millióra rug a kár, mely a honnak évenként okozatik általa.

Ezen sűrű áradások miatt egész hazában, melyet a Tisza végig hasít, a közlekedés az inneni és tulpart közt egyre gátoltatik, mi miatt az országos s kereskedelmi utak építése nemcsak szerfölött meg van nehezítve, hanem nagyrészt lehetetlenné is válik. Sőt a javaslatba hozott vaspályák is, ha létesülnök kellene, az árvizes helyek miatt aligha szerfölött nem kockázatlanának. E mellett a rendezetlen vizek miatt a hajózás sem virulhat föl.

Hajózás és jó utvonalak nélkül természetesen sem bel- sem külkereskedés nem létezhetik. Kereskedési és közlekedési elem nélkül pedig semmiféle mezői gazdálkodás s iparág nem állhat fen. Innen értelmezhetni a nemzeti törekvések megakadását, az országnak szertelen zavarait s nagy részben szegénységét s a veszélyt, mely az elszegényültség miatt a hazát életkérdésileg fenyegeti.

E szomorú körülmények a kegyes uralkodót és a honapáit arra birták, hogy a fenyegető nemzeti veszélynek elejét veendő, a hajókat eltávolítani s e részben ezélszerűleg rendelkezni kívántak. Öröm- és hálaérzettel tölté el minden hazafi keblét a kormány ebeli korszerű gondoskodása, melynek nyomán keletkezett kir. biztosság nagybölcsen a vízáradások elhárításával foglalkodva, a Tiszának, ezen valóban szilaj folyamnak gyökeres szabályoztatását véli mindenkéül eszközözendőnek. Hála a jó fejdelemnek, hogy ezen közlekedési országos biztosság támaszát kormány legtapasztaltabb férfialon meghivatva, t. i. ama nagy hazafi, ama hatás s tény embere, ki az előtte álló roppant vállalatnak bizonyosan megfelelő, s kihez tettei után a honnak valamennyi fia teljes bizodalommal viseltetnek s kit emnélfogva főleg azon megyék, melyek a Tisza pusztításait leginkább szenvednek, közelebb szabadítójukal üdvözle- nek. S valóban minden honfiak szoros tisztjében áll ez or-

szágos ügyet minden kitelhető ereje s tehetségével előmozdítani s támogatni annál inkább, mert az önfentartás törvénye is parancsolja ezt.

A tiszaszabályozási földadat hazánkban a legnagyobbak egyike, s leginkább a vízmeértők körébe tartozik. Öröndetes, hogy a haza ilyenekkel is el van látva. A legnagyobb szorgalom s pontossággal, valódi szakértő férfiak által történt fölmérései és szintezései Tisza s áradalmi környékének oly mértékre mutatnak, miből bizonyonnyal a leg-sikereseb eredményeket méltán várhatni. Csupán a mellékes folyók iránt, melyek szinte a Tiszaszabályozáshoz tartoznak s a nm. biztosság előtt nem egész terjedelmökben isméretesek, kívántatnak emnélfogva talán még némi felvilágítások s ezeket leginkább azon vidéki szakértőktől várhatni, kiknek ezen folyókkal egész kuforrásaikig megismérkedniök több alkalmok s idejük vala. Ezen utóbbiak sorába tartozik parányiságom is.

Harminezöt év óta ismerem én a Tokajig és Szolnokig terjedő felső tiszai környéket. Még 1814 és 1815ben a Tisza, Latorca és Bodrog folyamok szabályoztatása Vay Miklós b. kir. biztos ur ő méltósága felügyelése alatt részlegekben kezdetelt az el. Azon biztosság körében nekem is volt akkor szerencsém mint ungmegyei rendes mérnöknek együttmunkálkodni; a záhonyi tiszai átmenészt én jegyeztem ki. Csaptól Salamonig menő tiszai töltések akkor felügyeletem alatt keletkeztek. Mint kir. kerületi mérnök pedig több helyen a tiszapartok építetéseit eszközöltem s valahányszor a Tiszaszabályozás azon tájakon kérdésbe jött vagy küldöttségek munkálkodtak ez ügyben, magam is mel- lézők rendeltettem s alkalmam volt a messze Bereg, Ugo- esa, Szatmár, Ung, Zemplény, Szabolcs, Borsod és Heves megyékbe terjedő tiszai áradásokkal, valamint majd minden folyóval, melyek a Tiszába szakadnak, egész eredések helyeig megismérkednem. Néhányat azokból magam föl is mértem és szinteztem is. S jöllehet hasonló munkálatok nem mindig egyenesen hivatalom köréhez tartoztak, mindazáltal a vízépítéset örökké kedves tanom volt. A Tokajnál özpontosuló Tisza és Bodrog folyók víztömegét én oly roppant nagyra találtam, hogy az ugynevezett Bodrogköz, mint ezt mindenki tudja, a közönséges árvizeket sem képes roppant károk nélkül felfogni, holott köztudomáslag a Tisza és Szamos áradásai Szatmár, Ugoesa, Bereg és Ung vármegyék mélyedéseim hetekig büzhödni s elpárologni szoktak, a többi tájon pedig leginkább csak elszivárognak. — Mit várhatni tehát, ha ama büzhödő tömérdek víztömeg a szabályozás által annyi folyamból egyszerre a Bodrogközön hirtelen örszertetődül? így valóban kívánt eredményre nehezen számíthatni.

Annai ugyan bizonyos, mikint legfőbb czélja a Tiszaszabályozásnak a tiszai kiáradások mellőzése, vagyis a Tiszamelléknek víztől megmentése, mindazáltal eddigi tapasztalati nyomán sehogy sem tudok amaz aggálytól megmenekedni, hogy a még Tokajnál is igen csekély esésű s mostani végtelen hosszú utu Tisza és számos mellékfolyami szabályoztatása mellett a mondott vízmentesítés bizonyára kimondhatatlan nehéz földadat maradand, ha nem általján lehetetlen.

Ha talán kevesen osztóznak is ebbeli aggodalmamban, mindazáltal, hogy az nem mese, sem nem agyrém, hadd álljanak elő tényszerű adatim, melyeket előhozni kötelességemnek tartám. E végre fel szükséges számítani azon víztömeget, melyet a Tiszaszabályozás mellett szembe szállni kell, ama víztömeget, melynek megtudása, mint ezt minden műértő megengedi, a Tiszaszabályozásnak, mint általján a vízépítészeti tannak erkölcsi főalapját teszi, melynek megtudása nélkül, minden vízépítési vállalat csak vak szerencsére történhetik.

A Tisza víztömegét nem számíthatni mostani utja szerint, ezt csak úgy számíthatni föl, miszerint azon mellékfolyamoknak vízözvegét kell meghatározni, a mint azokat a Tisza magába örszegyüjti vagyis inkább akként, hogy a Tiszát még előbb átalakítani és képesíteni kell, hogy a belé- szakadó roppant víztömegeknek elfogadója (recipiense) lehessen; mind ezek bővebb felvilágítása, valamint a rendszabályok előterjesztése, melyek által a mondottakra nézve, ide érte a hajózási ügyet is, biztosan czélt érhetni vélnék, külön értekezést igényeltek tőlem, oly értekezést, melynek jelen lapokban aligha helye lehetne, *) ugyanazért elkülö-

*) A szerző által szerkesztendő velős kivonatnak örömet adunk helyet; mi annál inkább kíváncsok, mivel azt szerző ur: noha mint ez értekezésből látszik, a magyar nyelv kel- lö birtokában van) német nyelven szerkeszté s adá ki—pedig ezélszerű sőt szükséges volna, hogy a Tiszamellék mint a magyarság fészke, melynek az ügy leginkább fekszik érdekében, alaposan ismérkedjék meg e munka tartalmával. Ez okból ohajtható annak a Tiszamellék nyelvén is, legalább lényegében minélelőbb közlése, mit a tisztelt szerző urtól szíves bizodalommal elvár a szerk.

nitve ezen cím alatt, „Ansicht zur Regulierung der Theisz“ (Tekintet a Tiszaszabályozásra) ezuttal a könyvkereskedésben megjelent, melynek foglalataja következő:

1) Örszszehasonlítás. 2) A Tisza kiáradásai. 3) A kiáradás okai. 4) Közelebb tekintet a Tisza partjaira. 5) Szabályozás szükségé. 6) Helyszini folyam-szabályozó módok és eszközök. 7) A vízmenyiség tudása mint fő feltétel a folyó-szabályozásnál. 8) Vizsgálása a tiszai vízmenyiségnek. 9) Rendkívüli nagy vízmenyiségek közönséges nagy áradásoknál. 10) Feltűnő vízmenyiségi különbségek. 11) Okai az eféle különbségeknek. 12) A Tiszaszabályozás nehézségei a Tisza jelen völgye szerint. 13) Örszszéütközése két rendű vízszabályozási elveknek. 14) Nézetek a Tiszának némelly mellékfolyók vidékei feletti uralmára. Az Ung folyó s vízmenyisége, a Szamos és Kraszna folyók idomtalan (abnorm) iránya. 15) Kikutatása egy új medernek a Szamos és Kraszna vizeire nézve. 16) Azoknak új ezélszerű és hasznos vezetése az Ér és Berettyó medreibe. 17) Leecsapoltatása a Tisza egy részének. 18) A Tisza jelen vízszinének leebb szállítása s üdves következtése. 19) Nagy vizek örszszefolyása Csongrádnál. 20) Főczélja a Tiszaszabályozásnak. Leecsapolás. Kárpótlása az új mederhez szükséges földtérnek. 21) Tekintet a talpszállításra, hajózáásra és utépítésre. 22) Kérdés: vajjon alólul vagy felül- ről kezdessék e a Tiszaszabályozás. 23) Végnézetek.

Igénytelen munkámat oly szempontból kívánom tekintetni, minőből azt írom: t. i. közjó iránti szempontból, igazításokat szívesen veendő, miktől mentnek magamat éppen nem tartom.—Hogy német nyelven írtam, oka az, mert a tudományos előadás nekem folyvást esik ezen, mintsem anyai nyelvemen, minthogy hivatalos körömben ehez voltam leginkább szoktatva. — Ungvárt april 18kán 1846. L á m m J a k a b a k. kassai kerület és az ungvári k. urad. igazg. mérnöke s t. biró.

Sopronymegye april 20kán kezdette évnegyedes közgyűlését, melynek nevezeteseb tárgyait a zalai, pozsonyi, zágrábi s más rokortartalmú s emnélfogva egyszerre taglalt körlevelek tevék. — Némellyek, nem akarák a zágrábi levéllel érkezett mellékleteket felolvasatni. T. B. az érintett adatokat elősorolva, azok némelly pontjait igyekezett megczáfolni állítván, hogy biz azok nem sok nyomatékkal bírnak, ha mindazáltal a rendek kívánnák a felolvasást, miatta legyen meg. Sz—cs „lát ni, hal- lani akarja, miből ítéljen.“ Ez értelemben nyilatkoztak még N. S. és L. M. is. Mire az érintett mellékletek felolvasattak. Ezután következett Zala rokon tartalmu levele. Felolvasatása után B. I. emelt szót. Az elnök megjegyzé, mikép van még e tárgyban több rend- bel levél is s jó lenne a tanácskozást csak azok felolvasatása után kezdeni meg. „Igen jól van! felelt a szónok; de kár lenne azon hatást, melyet reá s úgy hiszi mindenkire nézve Zala levele tett, más levelek felolvasatása által csök- kentenit vagy elenyészteni. Ennélfogva annak taglalásába hocsátkozik szónok s pontonkint végig megy Zala levélén.“ Mindenekelőtt az új rendszer taglalásába ereszkedvén al- kalmat von a honti és bihari események körülményes raj- zolására. — Megengedé, hogy az érintett megyé- ken romboló törvénytelenségek nem fensőbb akarat ki- folyásai; de illyesmit elnézni szerfölött káros. A kormány- nak úgymond egyik legszebb feladata: védeni a gyengébb elhagyottabb részt a törvénytelen megtámadások ellen, mert a hatalmasok inkább vannak birtokában a védelmi szereknek s ezek gondoskodnak is maguk magukról. Meg- emlité, mikép a baj főoka abban rejlik, mert azok, kiknek a megyében minden párt felett állani volna feladatuk, hiva- tásukat eltévesztik s pártfőnökökké válván a megyei bé- két s nyugalmat, mely felett örködni lenne kötelességük, önmagok segitik eltemetni.—A részek vissza- kapcsoltatása ügyében főkéül kiemelé, hogy a tör- vény iránti tisztelet lehet csak legszilárdabb alapja az intéz- kedő hatalomnak, ha t. i. ez azt mind maga megtartja, mind mások által is megtartatni ügyeszik. És mégis mióta hever- nek e törvények teljesítetlenül. A h o r v á t ú g y b e n kü- lö- nösen kiemelé, mikép az elszakadás eszméje nyilvánosan mutatkozott, esalhatlan jelei bonyolultak ki a zavarok töme- géből a veszélyes propagandának s mi történt annyi figyel- metzetés után azokra, mik Horvátországban elkövetettek? A tartományi gyűlés rendezésében a turopolyaiak ellen elkövetett sérelem igen fontos előtte, mert bármellyik ne- mesember joga sem áll erősb alapon, mint a turopolyaiaké s így ha ettől parancs által őket megfosztani lehetne: akkor velünk ugyanaz történhetnék. A küldöttségek elfogadására nézve, ha nem említi is a törvényeket, melyek a nemzetnek e jogot biztosítják, azt kérni: vajjon mily benyomást tetét illyviszantsítás a nemzetnél? erősít ez bizodalmat? el- juthatnak e így a hibás lépések a felséges trón tudomásá- ra? Ez rövid s gyenge árnyéklat annak, mit sokkal bőveb- ben s ékesebben adott elő az érintett szónok. R. I. utlag a még felolvasatlan rokortartalmu levelek felolvasatását ki-

vánja, mert ő nem számít hatásra, hanem okokat keres 's érdekletnek érezvén magát az elnökök eljárásáról mondotak által, erősen vitatá, hogy az elnök azért, mert elnök, nem szünet meg polgár lenni 's emélfogva ha jogaival kíván élni: azt teheti is. Tekintsük meg azon ország parlamenti szokását, melyet annyira szeretünk utánogtatni, az elnöknek szinte megvan olt saját véleménye, csak hogy míg ő a szónokszékben értekezik, helyettesítve van. A' részek viszakapcsolatása iránt hozott törvény elhamarkodott törvény, mellyet a' másik rész jogai megsértése nélkül nem teljesíthet, de hiányos is: mert a' másik fél kihallgatása nélkül hozott; szóló azt tartja, hogy a' törvénynek minden embert egyenlőn kell fődözni, szegényt és hatalmast egyenlőn büntetni vagy védni. A' küldöttségre nézve nem tartja gyakorlatilag lehetőnek, hogy a' megyei választványoknak minden előleges intézkedés nélkül ő felsége mindig kihallgatást engedjen; egyébiránt egyesek előtt, kik ő felsége elbe járulnak magas kegyelmeért: nyitva szokott lenni ajtaja. "Ezután a' még ide vonatkozó körlevelek olvastattak fel. N-y S-r szinte megtartá előadásában azon rendet, mellyel B. I. th. Zala levele pontjait felvéve 's jelesen a' részek viszakapcsolatására nézve a' történetírásból igen szépen mutatá meg, mikép ezen törvény elhamarkodva épen nem volt. Mindig saját erejét gyengíti a' hatóság, midőn a' törvényeket betölteni elmulaszja. A' végrehajtó hatalom ugyanmond a' kormány kezében van, 's midőn ezt gyakorlani a' feladat: többé nem áll az a' kérdés: vajjon alkalmas é vagy nem a' törvény? mert ezen csak országgyűlés segíthet, hanem az: mikép léptessék az leghamarább életbe, hogy céljainak kellőleg megfelelhessen. A' turopoliaiak ügyében alkotvány-ellenes sérelem történt akkor, midőn szavazási joguktól megfosztattak, 's a' fő sérelem minden esetre abban rejlik, hogy ez rendelet következtében történt, 's így a' közös alkotvány sériült. Illy jogcsontítások nem is lehetnek tárgyai a' tartományi gyűlésnek, annál kevésbé intézethetnek el parancs által. A' küldöttségek el nem fogadtatására nem elég méntességül felhozni az 1770iki rendelvényt, mert ez a' pozitív törvényt nem semmit meg. 'S ha őseink vigyázatlanok voltak amazt elfogadni, azért nem következik, hogy mi a' még fenálló törvényhez, mely ő felségéhez küldöttséggel járulhatásunkat biztosítja, ne ragaszkodhasunk. "Sz-cs az életbeléptetni állított új rendszerben sérelmet nem lát, mert a' kormány rendet akar 's az nem sérelem. 'S ha történtek is némely megyéken zavarok: azokat a' megyék belviszonyai 's mellékes körülmények idézték fel. A' részek viszakapcsolatását ő is szívből ohajtja; de a' horvát ügyben nem érthet egyet az ellenzék szónokaival. Ő szent kötelességének ismeri örködni a' nemesi jogok felett, 's ha sértve látná azokat, természetesen másképp vélekednék; de a' turopoliaiak ezen jog gyakorlatában sohanem voltak 'sat. ergo. Hogy a' küldöttség Bécsben nem fogadtatott el, igen természetesnek látja, mert az 1770iki rendelvény elfogadtatott 's azóta ellene soha nem szólaltak fel a' Rdek, mit, ha törvénytelennek tapasztalták, megtehettek volna. T. B. csak általánosan mond el néhány észrevételt a' fenforgó tárgyak körül. A' részek viszakapcsolatásabani késedelmet a' kormánynak mentegelő, míg másrészt szívesen hódolt a' többség kívánatának ezen pontot pártolván. A' horvátügyet korán sem látta oly veszélyesnek reánk nézve, mint azt némelyek rajzolják. Magyarországban is mit irkálnak össze a' hírlapokban? 's aztán ki fogja egy gyermeknek atyjához irt levelét adatul tekinteni? Csak egy adat birt előtte nyomtatékka! mert csak e' névből is „Mátyás király“ az igazság lelke látszik beszélni, 's azért nem ellenzi a' turopoliaiak ügye pártolását. A' küldöttségek el nem fogadtatására nézve úgy vélekedett, hogy legcélszerűbb mindig megtartani az alkotványos utat: mert a' sérelmek 's egyéb bonyolult állapotok kiegyenlítésére legbiztos hely az országgyűlés. L. M. Ha Zala levele közbe nem jó: legjobban szereté vala az itt öszszefűzött tárgyakat külön taglalás alá venni. A' már eléggé rajzolt új rendszert leszámítva, ezen felhordott sérelmek közt alkalmasint első helyet Horvátország bonyolult állapota érdemel. Ő jelenleg csak erre kíván szorítkozni. Hiven rajzolja az itt előidézett zavarokat, azok indítóokait, nem felejtve ki a' kormány eljárását is, mellyel elfogvást azon szomorú állapotot megakadályoztatni hatalmában volt. A' hírlapokban közölt igazgató felszólalások, nyomtatásban megjelent énekek, gúnyiratok mindannyi nyilvános jelei a' magyarok elleni gyűlölségnek, miből az elszakadás magva életet ügyekszik színi magának. A' turopoliaiak mint egyedüli képviselői a' magyar érzelmeknek megtámadások tárgyai lőnek, 's ő, kik az anyaország közti kapcsolatot őrzik, 's az illir elem törekvéseinek gátot vetni ügyekeztek: megfosztattak szavazási joguktól megkérdezhetése nélkül azon törvényhozó hatalomnak, mellynek befolyása nélkül alkotványos jogok gyakorlatától megfosztani őket nem lehet 'sat. (Vége köv.)

Sárosmegyei tisztújítás. April 28, 29 és 30án tartott tisztújításunk, következő renddel ment véghez: el-

ső alispán lett Hedry Ernest, szavazattöbbséggel; másodalispán felkiáltás utján: Piller Gedeon; főjegyzőnek — miután K. E. eddigi első aljegyző, a' RR. hosszú sürgetése ellenére ezen hivatalra ki nem jelöltetett 's ugyanazért az eddigi főjegyző, hogy önkény választotta ne legyen, hivataláról végkép lemondott, 's többen végre a' kijelölést megköszönték, Semsey Pál választott meg; első aljegyző főjegyzői czímmel lett: Berzeviczy Tivadar; másod aljegyző: Szalyovics Imre; levéltárnok: Hodossy Ambrus; főadószerző: Füzy Ignác; számvévo: Dessewffy János; ellenőr: Dessewffy Ödön; főügyvéd: Berzeviczy Emanuel; tiszteletbeli főügyvéd: ifj. Jelenik István; alügyvéd: Tahy István. Alsótárczai járásban főszolgabíró: Kapy Eduárd; tiszt. főszb. Sztankay József; alszabírák: Fejérváry István és Keczer Bertalan; aladószerző: Füzy Vincze; esküttek: Füzy Kristóf, Füzy Benjamin és Papp István. Felső-tárczai járásban: főszb. Dobay Eduárd; alszabírák: Péchy Luczian és Dessewffy Imre; aladószerző: Roskoványi András; esküttek: Dessewffy Ignác, Kossuth Antal és Berzeviczy Vincze. Sirokai járásban: főszb. Szinyey Victor; alszabírák: Hedry Péter főszabírói ranggal és Meliorisz Dienes; aladószerző: Rácsay László; esküttek: Úsz Ferdinánd, Hedry Pál és Máday László. Tapolyi járásban főszb. Kükemezey Mihály; alszabírák: Semsey Róbert és Kükemezey István; aladószerző: Semsey Ignác; esküttek: Körtvélyesy Gábor, Tahy János és Tahy Kálmán. Szekesői járásban: főszb. Péchy Ferenc; alszabírák: Koch László és Balpataky Ambrus; aladószerző: Fekete Gusztáv; esküttek: Fekete Sándor, Gombos Pál és Iglódy Eduárd; Makoviczi járásban: főszabíró: Bornemisza Gusztáv; alszabírák: Kádas Miklós és Semsey Ferdinánd; aladószerző: Körtvélyesy Vincze; esküttek: Izdeney József, Semsey Vilmos és Ladomérszky A. Úti főigazgató: Tahy Albert; földmérnök: Willetz Jób; főorvosok: Bartsch Eduárd és Sárossy József; biztosok: Füzy Pál, Füzy Gábor, Hancsovsky Imre, Drahosovics Imre, Tahy Imre, Tahy Gusztáv, Vas István, Szinyey Miksa, Kosztaczk István és Ladomérszky János. Várnagy: Kádas Gábor; hajduk hadnagya: Podhajeczky Besarion. —

Pozsony, april 28án. Miután a' tegnapi ülésben az értelmiség hasztalan feszíté meg szellemi erejét a' mult gyűlés határozatának, melly szerint a' titkos szavazás lőn e' tisztújításra megállapítva, épségben tarthatására, — miután a' fanatizált tömeg vad kiabálásai ellenében sikertelen vala minden ok, mellyel az ész a' választási valódi szabadságot biztosítani 's így a' megye tekintélyét megőni iparkodott, — miután a' torokszám nyers hatalma meghiusítá a' „sanior parsnak“ a' haladás érdekében korszellem-kívánta törekvéseit, — a' tisztújítás úgy a' mint a' corteseoport kíváná, parancsolá, „ősi szokás“ szerint ment ma véghez 's eredményt következő: első alispán: Jankó Mihály; 2ik: Petőcz György; főjegyző: Olgyay Titusz; aljegyzők: Bittó Kálmán és Orosz László; tiszteletbeliek: Ambrus László, Nagy László, Pápay Károly, Motesiczky Móríc, Csarada János, b. Mednyánszky Géza, Benyovszky László, Gyioke Szilárd, Bartal Pál, Takács Gyula és Prileszky Taddé; 1ső főügyész: Petőcz István; 2ik: Burián István; alügyészek: Záborszky József és Vitál Alajos; tiszteletbeliek: Sárkány Ferenc, Kis Károly, Bittó Alajos, Vermes Móríc, Nagy Leander, Csiba Orbán, Gudics János, Kondé Kristóf, Boldizsár István, ifj. Botló József, Petőcz Sándor, Szüllő Ágoston, Csúthy Gáspár, Imely Antal, Póthe Zsigmond, Andrassy Dénes, Várhegyi Lajos, Zsigárdy Imre, Takács Ambrus, Bartal László, Gyurikovics Ferenc, Csörgey Mihály és Palugyai László; levéltárnok: Vermes Ignác; főadószerző 1ső: Földes Joakim; 2ik: Gaál János; számvévo: Bittó Ferenc. —

Pozsonyi járásban főbíró: Nagy János; középponti szolgabíró, főbírói czímmel: Prileszky István; alszolgabíró: Várady János; esküttek: Nagy Leopold középponti, Vitál Antal, Laurenti János, Egyházy Bálint és Szüllő György; tiszteletbeliek: Prikkely László és Fadgyas Gáspár; adószerző: Németh Károly főadószerzői ranggal; — nagyszombati járásban főbíró: Buzinkay Ignác; alszolgabírák: Buzinkay Pál és Sipeky Ágoston; esküttek: Szöllősy János, Molnár Zsigmond, Homoky János és Kiss Ágoston; tiszteletbeliek: Kálnoky Károly és Bittó Sándor; adószerző: Balogh Péter; — külső járásban főbíró: Thebery Ferenc; alszabírák: Németh Sándor és Csehy Zsigmond; esküttek: Petrovics Ignác, Szecsey József, Albus Ambrus és Marczel János; tiszteletbeliek: Csemer Lajos, Csúthy János, Bomb Sándor, Rázga József és Zsigárdy Ferenc; adószerző: Nagy Antal; — csalóközi felső járásban főbíró: Olgyay Miklós; alszabírák: Földes Boldizsár és Olgyay Lajos; esküttek: Gaál Vincze, Bittera János, Bittó Sebestyén és Szelezky Károly; tiszt. beliek: Szüllő Miksa, Gancs Vincze és Takács Kálmán; adószerző: Gaál János; — csalóközi alsójárási főbíró: Bartal János; alszabírák: Ollé Ignác és Bittó István; esküttek: Deák Péter, Kondé Mihály, Krascenics Vendel és Szabó János; tiszt. beliek: László Mihály, Aranyosy Ferenc, ifjabb Gálfy József, László Dániel és Ollé Antal; adószerző: Csefalvay Dá-

niel; — hegyentuli járásban főbíró: Boldizsár Antal; alszabírák: Rajner András és Cserny György; esküttek: Czintula János, Tóth Albert, Matzeovics István és Klempa István; tiszt. beliek: Csiba Imre és Klempa Gáspár; adószerző: Frank István; nagyszombati biztos: Szöllősy János; bazini biztos: Vitál Antal, várnagy esküti czímmel: Bucsy Antal; selyemtenyésztési felügyelő: Vermes Ignác. Az eddigi rendes tisztbeli főorvosok, orvosok, sebészek és bábák hivatalaikban ujjlag is megerősítettek, egyszersmind tiszt. bel. orvosnak Böck György neveztetett ki. — Első földmérőnek Szeidel Károly, 2iknak Zsitnyán János neveztetett ki.

A' tisztújítás ugyan minden nagyobb rendezavarás nélkül ment véghez, és már délutáni 3 órakor be lőn fejezve, de az el v, melly az értelmiséget vezeté, midőn a' mult közgyűlési határozatot megállapítá, az el v, melly a' választó cortések tudatlan seregét valahára a' politikai kiskorúságból kivetkezett, alkotványyszerű neveltség magas fokára állítandotta, ez elv ismét három évre el van temetve. Képviseleti rendszer! hol vannak még boldogító napjaid? — hol késel az éji homályban? — April 29én közgyűlés. A' tisztújítási jegyzőkönyv hitelesítése 's az új tisztikar megesküetése után indítvány tétetett, hogy a' közigazgatás czélyszerű könnyítése okáért a' megye járásai a' szolgabírák számához képesti kerületekre osztassanak fel, melly indítvány hosszabb időig tárgyalatván, a' többség által elfogadtott és ezen elvnek, miszerint t. i. egyegy járás három kerületre felosztandó, megállapítása mellett választvány neveztetett a' kerületezés mikénti eszközése és a' szolgabírák teendőinek e' szerinti meghatározása iránt véleményadásra. — A' közgyűlés folyvást tart. Közérdekű tárgyait, mellyek tán előfordulandnak, közleni el nem mulasztandjuk. — Levelező.

Felszólítás a' királyi magyar természettudományi társulat tagjaihoz, 's általában minden magyar és erdélyországi természetvizsgálóhoz. A' magyar kir. természettudományi társulat folyó évi april. 28kán tartott kisgyűlésében Bugát Pál m. elnök 's egyetemi tanár ur azon indítványt tette, hogy, miután a' jelen évi, eddigelé különösen kedvező időjáratnál fogvást a' növényzet 's különösen a' gyümölcsök kifejlődése már rendkívüli előhaladást tett, a' társulatnak különösen növénytani szakban működő tagjai Budapest vidékén majus első napján kirándulást tétven, vizsgálják és határozzák meg a' növényzet és különféle gyümölcsök kifejlődési fokozatát, mi ezentul minden évben az említett napon megtörténendvén szerfölött érdekes és tanulságos adatok birtokába jutand társulatunk.

Ez indítvány köztetszéssel fogadtatott el, sőt Kubinyi Ágoston ő nsga, a' nemzeti muzeum igazgatója javaslatából az egész hazára kiterjesztetni határozatott; mivel azonban társulatunk vidéki tagait 's a' két testvérhaza természetvizsgálóit az idő rövidsége miatt hírlapok utján már nem lehet a' majus 1ső napján teendő vizsgálatokra felszólítani, majus 15ke tüzett ki az említett növénytani fürkészetek tételére. Kéretnek emélfogva a' társulat vidéki tagai, sőt a' két testvérhaza minden természetvizsgálóji, hogy a' közelgő majus 15én kirándulásokat tétven, határozzák meg és jegyezzék föl a' különféle gyümölcsök kifejlődési fokozatát; a' növénytanban járatosabbak pedig más növényeknek is bimbózási, virágzási stb. kifejlődését; 's jegyzeteiket adandó alkalommal a' társulat elnökéhez vagy titoknokához utasítsák, hogy így a' haza minden vidékeiről bejövő érdekes adatok a' társulat által feldolgoztassanak.

Azon tisztelt természetvizsgálók pedig, kik a' folyó évi időjárás különösségeit is figyelemmel kísérték és följegyezték, vagy tán rendszeres lebtani (meteorologiai) jegyzőkönyvet is vittek, egyttal arra is felkértek, hogy a' majus 15kén teendő vizsgálatok eredményivel ezen lebtani észrevételeket is beküldeni kegyeskedjenek.

A' társulat ugyanis, melly már oly gazdaszerű vállalatokba ereszkedett, millyen a' honi ásványvizek és kőszenek megvizsgálása 'sat. az említett gyűlésben Sztanojovics Lázár a' pesti egyetemnél természettani segéd-tanár indítványából Magyarország climatologiaja kidolgozását is föladatul tűzte ki magának, melly czélbul, hogy az ország tervszerint kijelölt különböző helyein végrehajtandó észrevételek öszszevágók 's így czélra vezetők legyenek, a' társulat annak idejében új felszólítás alkalmakor a' teendő észrevételek kulesát és típusát is közé fogja tenni.

Végre figyelmeztetnek a' kir. magyar természettudományi társulat tagai, hogy miután doctor Kovács Sebestyén Endre külföldre elutazott, a' titoknokhoz teendő hivatalos közléseiket alulirhoz utasítsák. — Lakása van Pesten szénapiac 84. sz. alatt. Dr. Török József, a' ker. magy. term. tud. társulat m. titoknoka.

Békés-Csaba. A' békéscsabai evang. egyház nyolcz iskolában f. e. apr. 24—28dik napjain tartattak. Broszmann Dániel körlelkész ur jelenlétében a' nyilvános vizsgálatok. Mind a' mellett, hogy ezen nagy tót egyházban

évenként több mint 3000 iskolába járható, de többnyire szegénység miatt nem járó gyermek találhatók, az idén az iskolások összes száma több volt mint 1,800 's így jölhet egyegy tanítóra 250—290 gyermek-tanítás esik, merem állítani, hogy a b. csabai iskolai vizsgálatok akármely felföldi 50—60 gyermeket számláló iskola vizsgálatival a versenyzést minden tekintetben bátran kiállhatják. Minden iskolában legalább 3—4, a középponti reaktanodában pedig kivétel nélkül minden tudomány egyedül magyar nyelven tanítatik. Jutalom-könyvecskéket kapott ezen vizsgálatokon több mint 180 gyermek, melyek részint a néhai t. Boozko Julianna assz. hagyományára kamatin, (ki e' ezébra az egyháznak 500 vforintot adományozott végrendeletileg) szereztek be, részint a t. megye 's annak lelkes első alispánja által ajándékoztattak. Meg nem állhatom, hogy e' helyütt, mint mindig úgy az idén is a vizsgálatokat meglátogató 's a magyar nyelv-tanításra felügyelő megyei küldöttségnek, nevezetesen e' megye szeretve tisztelt első alispánja t. Simay Kajetán urnak, (ki valamennyi vizsgálatokat fáradhatlan türelemmel elejétől végig szerencsésíté jelenlétével 's azokon a' gyermekeket szóval és tettel további szorgalomra és erkölcsiségre buzdította) az egyház nevében őszinte köszönetet ne nyilvánítsak. Hol illy jeles Pálok, mint a' b. csabai ev. tanítók plántáltak, 's illy lelkes Apollók, mint szeretve tisztelt körlelkészünk 's Békésmegye Karai és Rendei öntöznék: ott valóban az Isten áldása nem maradhat el! — H. L.

Meghlvás. A' magyar — jelenleg már nemzeti — színház fentartására 1837ik évben alakult részvény-társaság igazgató választványa, a' társaságot szenvedőleg illetett adósságokat már nagyobb részben letisztáztván, miután az időközben nemzetivé tett intézet pénztára most már hihetőleg olly állapotban van, miszerint az átvett könyv- és ruhahatár, nemkülönbön díszítvények 's egyebek becsárából még hátramaradt 's a' részvény-társaságot eszékévköleg illeté menyiségét kifizetheti: az igazgató választvány végzámadását annál örömebb kívánja megtenni, minél bizonyosabb, hogy az adósságok teljes kifizetése után is meglehetősen nagyságu összeg maradand fen — a' részvényeseket illető. — Ezért a' mondott választvány folyó évi augusztus hó 23án délután Pesten a' megyeház nagy teremében a' fennmaradó összeg feletti intézkedés végett közgyűlést tartand, melyre az illető t. cz. részvényeseket hivatalos tisztelettel megkéri Pesten 1846ki május 2án Balla E n d r e, mint a' részvénytársaság jegyzője.

Figyelmeztetés a kolozsvári nagygyűlés pályakérdésére. Emlékezethe hozatik, miként a' magyar orvosok és természetvizsgálók 1844ben Kolozsváron tartott nagygyűlésében Petényi Salamon János nemzeti museumi segédőr indítványából következő pályakérdés tüzett ki: „Adassék elő a' természetudományok nagy jelentősége a' két magyar testvérhaza anyagi és szellemi boldogsága kifejlődésére: mutattassanak egyszersmind módok és utak, melyekkel lehetne hazánkban általában, nem egyedül az iskolákban, hanem a' nép közt is a' boldogító természetudományokat legcélszerűbben, azaz legsikeresebben 's leghasznosabban terjeszteni.“

Ezen pályakérdés határideje, t. i. folyó évi jun. 10ke már közelgetvén, figyelmeztetnek a' pályázó urak: hogy munkájokat idegen kézzel írva 's a' szerző nevétrejtő lepecsételt jellegű levéllel ellátva, a' kitűzött határmáig Bugát Pál egyetemi tanár urhoz, mint a' kir. magyar természetudományi társulat m. elnökéhez beküldeni sziveskedjenek. A' határidőn túl érkező, vagy nevet nyilvánító munkák pályázástól elmozdítanak. A' pályadíj, mely Petényi Salamon János és Méhes Sámuel urak bőkezűségéből 24 darab arany, a' magyar orvosok és természetvizsgálók Kassa-Eperjesen tartandó nagygyűlésében fog a' koszorús szerzőnek kezéhez szolgáltatni. Dr. Török József, a' kir. magy. természet. társulat m. titoknok.

Erdélyi ügyek. Mult számunkban érintett kolozs megyei gyűlést megnyitó elnöki beszédből célszerűnek látjuk a' következőket megemlíteni: mult közgyűlés óta a' megye keblében semmi veszélyes nyavalya nem uralkodott; a' tavaszi szántást vetést meglehetősen elvégezték; a' marhalegelés elég jó, a' juhok némely helyen hullanak. A' vagyonhátsókat egy pár gyújtás veszélyeztette, de a' gonosztevők részint hurokra kerültek, részint szorgalmasan nyomoztatnak. Rab volt közelebbi gyűlés óta 65 férfi és 3 nő; ezek közül 6 itéleti, 8 pedig rend. uton bocsáttatott el; kereset alatt van 54, hen raboskodik 50 — köztük járvány nem dúl. E' beszéd után azonnal a' jegyzői lajstromzás szerint felolvasatott a' katonaiszekerezésben megromlott marhák iránti intézvény. A' kormánysszék egy előbbi rendeletében azt ajánlotta: hogy mikor katonai fuvarozásban sebes hajtás vagy szerfeletti megterhelés 'stb. miatt az adózók igazvonó marháiban kár történik, azt közelebbi állomásra megérkezve megyei és katonaiszektől alakulandó vegyes bizottság rögtön nyomozza ki. A' rendek ez intézkedésre tett

válaszukban az illy nyomozást nem tarták mindig eszközölhetőnek; mivel megtörténik: hogy az állomás közelében nem mindig találhatni megyei tisztre; ekép vagy a' katonaiszéknek kellene huzamosabban egy helyen vesztegelni, vagy a' nyomozás maradna el; néha pedig a' marháiban történt kár nem is jelentkezik azonnal; ezen tekintetek figyelembe vételével a' rendek a' nevezett intézkedést úgy kívánták módosíttatni: hogy mikor vegyes rögtön-nyomozást nem eszközölhetni, akkor a' kormánysszék fogadjon el a' megyei tiszt által később végbevitt vizsgálatot is. A' kormánysszék azonban előbbi szándoka mellett maradt, mert, ugymond, a' nyomozást megteheti az állomászó katonaiszt is a' helység előjáróival. Megírja végre szükséges tudomás végett, hogy legfelsőbb rendelet nyomán jó utban 10, sáros időben 8 mázsa a' teher maximuma, mennyit katonai szállításkor négy marhás szekérre felrakni szabad. A' megye a' fenebb idézettek kivül még azon indokból, mert egy katonaiszt 's a' helység előjárója — azaz szegény paraszt falusi bírák közt olly óriási tekintély-különbséget látnak, miszerint az általalok eszközözendő nyomozásból a' károsult adózóra nézve semmi kedvező eredményt nem remélhetnek, előbbi fölterjesztését megújítja. E' tárgy befejezte után az éléstár ügye következett. A' köztelherivelő népre nézve szerfölött nyomozást azon szokás divatoz Kolozsváron, miszerint a' katonaiszt-élmezésre kívántató gabonát szemül viszik fel az ugynevezett fellegvárba, onnan lehozzák örteni; a' lisztet felviszik 's ismét lehozzák koronkint a' sütőházba; és e' sysi-phusi munkát fél részben a' megye, felében a' város teljesíti, azonkívül, hogy zsák-emelésre 'stb. — gyalog napszámósokat is kell adniok. E' ezáltalán néperő-fecsérlés figyelmet gerjesztvén felsőbb helyen is, a' kormánysszék kérdést intézett a' két hatósághoz: nem kívánának e' magukon akép segíteni, hogy a' városban a' katonai sütőház közelében éléstárt állítsanak? Kolozs megye a' felállítandó épület tervét, a' szükséges költség mennyiségének — úgy annak is tudatását kívánta, hogy az építési teher mennyi részét fogná a' városi hatóság elvállalni 's végre minő állandó könnyebbséget remélhet a' megye amaz épület-felállításból? A' kormánysszék tervet dolgoztatott, mely szerint az építési költség mintegy 16 ezer pfrban van megállapítva, ide nem értve a' napszámósok bérét, kikre nézve ajánlotta, hogy 2/3 részben a' megye, a' város pedig, ha helyet 's építési anyagot ad, csak 1/3 részben állítsa ki. A' remélhető könnyebbségre pedig megjegyzé: hogy a' szekeres napszámók ugyan fölöslegiek lesznek, de gyalogosakra azután is leend szükség. Kolozvár helyet és követ ígért, de napszámóst nem; a' rendek is — feltéve, hogy a' kormánysszék a' pénzköltség kiállításáról gondoskodandik — alkudozás kezdetébe végett megígérték részéről az építéshez szükséges napszámósok felét. A' választványi jelentések közül az, mely az 1845. évi tisztségi jegyzőkönyvet átvizsgálván jelenti: miszerint az érintett évben tisztség elibe került tárgyak száma 2200; gyűlések részint főispánhelyettes, részint a' kerületi főbírák előfölsé alatt gyakran tartattak; van néhány ellátatlan 's több olyan tárgy, melyre a' rendelt tudósítás be nem érkezett; ollyat is talált egyet, melyben mint közgyűléshez tartozóban a' tisztség hatáskörén túlterjeszkedett. A' rr. a' fennidézett mulasztások kiegyenlítését hathatósan ajánlották a' tisztség hivatali buzgalmaiba. Az elemi iskolák 's kisdudovó-dék ügyében munkálkodott bizottság, hogy feladatának ellőlése felelhessen meg, statisztikai kimutatást kíván: melyik helységben hány iskola van? hány tanítóval? miből fedezik költségeiket? mennyi a' tanítók fizetése, a' tanuló, valamint az iskolaképes gyermekek száma, 's hol nincs iskola, mi módon lehetne legcélszerűbben állítani? 'stb. Ezen adatok beszerzése szögabírákra bízott olly meghagyással, hogy f. é. június 20ig az illető bizottsághoz beadják, a' jövő közgyűlésig munkálata kidolgozhatása végett. Hol a' törvényhatóságok illy erélyes buzgalommal igyekeznek a' népnevelés ezen nélkülözhetlen tényezőinek életbeléptetésén, ott a' siker megszire nem maradhat; vajha e' buzgalom magyarországi törvényhatóságink szellemét is átlengetné, hogy elvégre legalább jogos reményünk támadhatna a' valódi népmivélségről. Nálunk e' téren leginkább a' hivatásának illón megfelelő kisdudovó intézetek egyesei buzgódnak, de kiknek legszentebb fáradságuk sem lehet sikeres, miután a' hatóságok némán 'shidegen veszik ez oldalról köteleességekét. E' tárgy után a' megye által tervezett három kórház felállítás ügyében kiküldött választványi jelentés olvastatott, melyben a' megye nemesi megadóztatnak, e' tárgy a' szűz állások részéről ingerült vitát támasztott, de végre is a' bizottság véleménye fogadtatott el határozatképen. (E. H.)

April. 19kén délután 2 óra tájban érkezett Szászrégenbe az első székely gyalog ezred egy zászlóalja, másnap reggel utját rendeltetési helyére tovább folytatandó. — Ns. Torda megye april végére felsőbb rendeletek 's kebelbeli ügyek tárgyalása végett szinte Szászrégenbe hürdeté évnegyedes közgyűlése megtartását.

April. 18án így ir a' M. és J. érkezett Marosvásárhely-

re az első székely gyalogezred egy zászlóalja 's másnap vradatkor tovább ment Galliczia felé. Többnyire mind ifju ember 's olly gyerkőczök is vannak köztök, kik alig bírnák el a' puskát és 60 töltést, ha kis koruktól fogva dologhoz 's teherhordáshoz szoktatva nem volnának. Eddigi utjokban mindenütt legszivesebben fogadtattak. Ezen katonai átszállításról M. Vásárhelyt azon hir van, miszerint most már nem a' lengyel nemességgel, hanem az ez ellen felkelt, sokat leölt 's lázadásra kitört lengyel parasztsággal van baj, 's ezért szükség székely atyánkfiaiaink is olly sebesen menniök, hogy közülök sokan meg is betegeszenek.

A' széki evang. egyházvidéknek Kékesen Doboka megyében mart. 24dik 's következő napjain tartott rendszerinti gyűlésén több felsőbb rendelet olvastatott fel, melyek rész szerint köröztetve levén tudomás és megtartásul vétettek; ezek sorában az egyházi főtanács körlevele a' successió, 's némely újítások tárgyában felolvasatván, hosszas esend után vitaközös nélkül a' főtanácsnak a' közönséges zsinattal megegyezőleg tett határozatán megnyugvás előkileg kimondatott; egyszersmind kevés vitatás után jegyzőkönyvileg ünnepléses óvás mellett kifejeztetett: hogy a' körlevélben felhozott bujtogatás, lázadás, rosz czélzás, alávaló eszközök használása 's több terhesen nyomozást kitélt legkisebb részben sem illesztheti magára a' részleges zsinat. Egyébiránt a' körlevél küllemi (extensiv) és bellemi (intensiv) tekintetéből bővebb megfontolás végett hét tagu bizottságnak adatott át véleményes tudósítás végett. —

Székely Imre zongorász Kolozsváron nagy tetszéssel a' ja hangversenyeit, melyek szinpadunkon csak gyér közönséggel találkozhattak. Itt nehéz lenne némelyeknek a' különbség okát feltalálni, ha az érintett hangversenyről emlékező kritika azt igen világosan nem mondaná el.

Dobokamegyének april 16kán kezdetett közgyűlésében következő tárgyak fordultak elő: 1) Olvasatott azon rendelet, mely roszszalja, közelebb mult alsóbb tisztválasztás alkalmakor a' tízedbértárnoki — mint kamrai hivatal — választás alá vételét. A' rr. ellenkező törvényt nem látván, sőt eddig is annak folytonos gyakorlatában levén, azt megtartják — nem lehetvén a' kamrának ebben semmi sérelme. 2) A' megyeház és börtön tárgyában ismét azon kérdés tétetett: ha van e' a' megyének Bonczhidán saját telke, hova építhessen? a' rendek hivatkozva az ezelőtt e' tárgyban tett feleletökre ujra visszairatni határozták: hogy Bonczhidán semmi birtokuk nincsen. 3) Egy rendelet sürgetti: hogy a' megye rabjai ágyneműekkel és lelki oktatással láttassanak el; e' tárgyban a' rendek mindent megtesznek, mihelyt a' kormánysszék a' szükséges költségekről rendelkezik. Ezek után a' közmunkák tárgyában kinevezett biztosok összeírása vétett tárgyalás alá 's kérdés tétetett: mi állíttassék e' munkák mennyiségének alapjául? sokan a' szolgálatot vélek leghelyesb mértéknek, mások a' földet; némelyek ki akarák venni a' földiadó-menteseket; végre egy e' végett kinevezett biztosi vélemény nyomán a' munkamenység mértekeül a' földesuri szolgálat és adó alatti földmennyiség van alapul felvéve. A' szerszámok és aprólékos költségek a' hihetőleg megvállandó megyei zsidók és örmények napszámiból fognak kitelni; az utibiztosok maradnak, mint voltak. Kóvár és Háromszéknek a' kóbor cigányokat érdeklő leveleik, ugy Kolozs megyének országgyűlést sürgető levele elfogadtattak. (E. H.)

Szászvárosnak april 7én tartott tanácsülésében felolvasatott a' szász nemzet egyetemének azon határozata, miszerint ezentulitt is, mint más szász városokban száműzessék a' magyar és deák nyelv, és minden ügyvédirogatás, itéletek, folyamodás 'stb. n e m e t n y e l v e n szerkesztessenek, de jelen volt három kathol. és reform. tanácsnok ezen rendeletnek ellenmondottak, 's külön véleményyt nyilatkoztattak azon okból, hogy itten három század óta minden tárgy magyarul folyt, 's csak a' szabályozáskor rendeltetett a' deák 's ekkor is az ultraismus hozta be. Hasonló alkotványellenes intézkedési a' szász nemzetnek mai időnkben napirenden vannak, mi világos jele annak, hogy habár a' törvény világos is, ha nincs testület, mely annak megtartása 's végrehajtása felett elég erős legyen részrehajlatlanul és önállólag őrködni, minden olyan irott malaszt és rideg gyógyszer marad.

Küküllőmegyének april 6kán tartott közgyűlésében Pestmegyének a' horvát ügyben köröztetett levele pártolatott, a' sérelem orvოსoltatása országgyűlésen fog sürgettetni, minek is Kolozs megye felszólítására minél előbb megnyitása végett felirás határozatott. Sok feladott fosztogatás, gyilkosságok és gyújtogatások korlátoztatása végett a' rr. rögtönítelő bírósági jogért folyamodnak. Néhány alhivatalra nézve a' jövő közgyűlés tisztújítól tüzett ki.

Alsó-Fejérmegyének május 11ére tisztújító közgyűlése hirdettetett ki. †

Budapesti napló. (Május 7kén.) Örülünk, mert irodalmunknak, mely pár évtized előtt kezdé csak kibontakoz-

ni az öt enyészettel fenyegető nyügökből, 's élte első jelűl csak aprólékos, alig némi tudományosságot igénylő terményeket hozott, — most gyümölcsözési kora elérkezett 's terén ollyszerű működés nyomait tapasztaljuk, melyek nemzetünk szellemi emelkedésének világos tanujelűül szolgálhatnak, midőn eltérve a közéleti kedélyváltoztató tárgyak változtatásaitól, mely munka majd egy kis verset, majd egy kis beszélyt szült; már az ésmüködés azon terén is látjuk csoportozni embereinket, honnét valónkra komolyabb eszmélkedés fénye, sükeresb művelődés 's ez által több életföltételező haszon háramlik. Értjük a bölesészet, természetudomány, történet, 's a közfelvirágzásunkra annyira szükséges ipartan honi nyelvünkön műveltetését; ez utóbbi nemből már alkalmunk volt néhányat említeni, 's közelebb szabadságot veendőnk többekről is rövid értesítőleg szólni. Most a kezünk közt forgó nevezeteseb, 's sok fáradságot igényelt munkákra irányozzuk a t. olvasó figyelmét: egyike ezeknek a történet mezején forog, mind eddiglen kulfók, esm, dolgozás tekintetében e fujból egyetlen irodalmunkban: Bajza Világtörténete legrégibb idők től korunkig; melynek már III. kötetét veszi az olv. közönség; benne a görögök eseményei rajzoltatnak, a Leomdással hazájokért elesetek dícső emlékezetéig. Másik mű: „Természetrajz vagy is az állatnövénny- 's ásványország természetű rajzokkal ellátott rendszeres leírása magán- 's nyilvános oktatásra készitette Hanák János keggy, rendi tanár a kir. magyar természetudományi társulat rendes taga.“ Mind a mellett, hogy szerző megfeszített igyekezetével ugyszólván jeget tört az előforduló 's jobbadán talpraesett műszók kiállításában, sikerült 's valóban folyó nyelven írta az egészet, ábrái sem nélkülözök a kellő szabotosságot, 's ismértetést. Társalkodónkban is szivesen közlénk mutatványt e sajtóterü 's ezéjárt minden esetre irodalmunk jelen szakában kielégítő munkáról; — ez alkalommal szinte harmadik füzetét lát napvilágot. Továbbá szépirodalmunkból is méltó kiszemelni a virágokat; ilyen a Kisfaludy társaság által odaítélt hölgyi-díjban részesült Garay J. költeménye, Frangepán Kristófné, mely annál kedvesb olvasvány leend a szép nem előtt, mivel benne a női erény dícsőitetik, nyomatásban megjelent 's 30 pkron kapható. Fialat költőnk Petőfy Sándor hasoulitól a tengeri lényhez, mely kinai közt gyöngyöt terem, költészi képzele szép jelet raká le „Fellök“ című fuzetkéjében, melyben nem látjuk többé az életvidor magyar szilaj dalost, hanem a magába szállt keserű eszmélkedő természeti bölesészt. Epigrammjai csipősek, sok igazságot 's még több költői szépséget rejtnek, 's ily színben tiszteljük a költőt. Említett versfűzér 30 kr. pp. Ugyanez írónk alig végzé oly szaporán egymásra következő munkáit, kevés időn „csillagatlan éjéket“ bocsátand közre; kár, barátunk! hisz a magyarnak ugy is annyi borongós éje van, hogy csillagait mindig keresnie kell. — A napokban egy tisztos bécsi polgárral találkozánk, ki lát magyarul beszélni hallván örömkönyeket hullatott; minő érdek ringatá kellet; nem tudjuk; de e férfiú tamitól szolgálhatna közénk települt „landsmann“ainak honfitársainak, kik gyermekeik magyarságra fölött nem sirhatnak ugyan, de azokat eddig gyakran el is döngették ha fölök e pusztai nyelvet hallák. — Május elseje elmúlt, de nehogyan vidéken azt váljék, miszerint mi már Váczig gözkoeszitgatumk, jelentjük: még most is itthon maradunk 's tán egész hószakon itt csücsülünk, ha csak a 17kén tartandó pozsonyi nagygyűlésünköstre 's egy füst alatt Medárd-sokadalomra nem rendelit azt megnyitvatni. Mi egy próbatut választottságitag sziveségéből néhány kormányhatósági tag társaságában Pestről Váczig 49 's vissza 41 percz alatt tettünk meg april 25kén valódi könyelemmel 's középsebességgel. Kár hogy a nemzeti hármasszinen kívül, egyebben mindedig hiányzik a magyar elem 's bélyeg! — még éjél sincs az újdonságnak nyugtat: őt még ágyából is kiharangozzák, ám-bár oda nem örök nyugalom végett pihent le; mult hétfőn reggeli 3 óra tájban huzamos harang-kongatás egy derék kéte-meletes ház pusztulását hirdeté, melyben kőszá hir szerint a gyufagyár gyuladt ki, a gyáros alkalmasint ez alkalommal be akará bizonyítani hogy gyufái könnyen kapnak tüzet, minek ellenkezőjét gyakran tapasztaljuk, főleg a honiakban, falakon kívül 's belül. Egyébiránt az oltást ismét oly példás gyorsasággal kezelték, hogy kis idő alatt egész ház légegett; a fővárosi közönség is, noha éj volt, elég tanúságot adá, hogy mindenkor talpon tud lenni ha... valami bámulni való van. — A magyar akademia mult hétfőn tartott kis gyűlésében almási Balogh Pál jeles értekezést olvasott, „földgolyónk természeti állapotáról; kívánatos hogy ily tanulságos értekezések minél számosab közönség előtt tartassanak, 's e végre az akademia terme vendégek számára is nyitva álljon; mert rövid fololvasásból gyakran többet tanulhatni mint porlepte könyvek hosszú kutatásból, mire még azonkívül sem ideje sem alkalma mindenkinek. Liszt Ferencznek nemzeti színházunkban tegnap a létesítendő conservatoriumjává rendelt hangversenyére oly gyorsan kapattak szét a jegyek hogy többen szinte egymás hájába ragadtak jegyhez jutásért; a vizálokodásnak ily nyemét igen hasznosnak találjuk, 's előleg is dús sikert hirdethetünk a tegnapi előadásról. Mi nem szeretjük Lisztláznak nevezni hanem őszinte honfiai buzgalomnak azon törekvést, melyel a fővárosi nép mindenkép ügyekszik Liszt iránti tiszteletét nyilvánítani. Ó e kornak egyik hőse, a magyar nevet a zenevilágban dícsőséggel viseli 's azért mindnyájunk becsülését szeretét érdemli, mind ez, mind európaszerte tömördekjótékony-czélra szánt hangversenyéért. Hol közelebb kell mutatni, csak Liszt legyen, 's ő varázs erejével halomra hordatja a jótékonyaság gyümöleseit. — A zongora fejedelméről méltó magasztalással szólván, egy a zongorasztat körében forgó tüneményre térünk, legujjában ti zeneszerzemény tiszteletpéldáját vetjük, névtelen magyar cím alatti, zongorára szerzé Répászky Lajos. Ajánljuk a honi zeneszét-kedvelők figyelmébe. — Keresztény Ignác, királyi táblai hites jegyző, april 25ükén élének 23dik évében, tudóvsz következtében meghalálozott. Szüléji a gyász eseményt nem tudva, távol levén: nem viraszthatának betegágya fölött, sem nyughelyére nem kísérheték hideg tetemeit. Tették ezt helyetlők néhány barátai 's pályarokoni végtartozásukat fájdalmas

lélekkel róva le. Köszönet ezeknek! de legszigorubb megrovás azon számosra pályasztályosi közül, kik legkisebb részt sem véve elhunyt társuk sorsában — bár kellő időben értesítve voltak felőle, i. h. 26. végbement eltakarítására megsem jelentek. Pedig hiedelmünk szerint igénylendő a mentül ünnepeyesb 's szertartásosb temetést a kir. táblai jegyzők testületének becsülete 's disze is. Ennélfogva ilyesekben kissé több részvét a pályarokonság sorsában, több öszszetartás 's lelkesedés nem ártana, 's inkább ily kegylet 's illedékes, mint sok más abrándos, nem épületes, nem példás ügyben!

Spanyolország.

April 12kei madridi hírek szerint a lugoi zendülök egy része Santiagoba vonult, melynek őrsége hozzájuk csatlakozott. E' közben a galliciai főkapitány sereget gyűjt 's José de la Concha tábornok is mozdul a felkelők ellen. Spanyolország több részeiben nyugalom uralkodik. Mégis szerfölött aggódnak a kedélyek 's a sejtelem, hogy a polgárháboru küszöbén állanak, majd általános 's oka a miniszterium erőtlén állásának. Másik oka pedig abban keresendő, hogy mint mindenki tudja, a miniszterek igen is az anyakirályné kénye 's akaratától függnek, neki mintegy vakon engedelmeskedni tartoznak, vagy pedig minden pillanatban leköszönésre kell elhatározva lenniök. Előbb még csak könnyű vála Mária Krisztina vágyaihoz alkalmazkodni, most azonban nagyszámu fontos kérdés fekszik a szőnyegen, például Izabella házassága, románai alkudozások, pap-ság ügye, a cortes öszsze nem hivatása 's tb. miket senki sem mer a közvélemény ellen eldönteni. Annyi bizonyos, hogy jelen körülményekben a parlamentarizmus kormány teljes lehetetlenség. Későbbi jelentés szerint számos házmotózás történt Madridban 's többhelyütt rejtett fegyvereket találtak. Ezek következtben több személyt fogtak el. Az új miniszterium még nem áll erős lábón, mely meghasonlás csirája rejlik benne 's névszerint Mon befolyása árthat neki sokat, kit megtörténi Isturiznak aligha sikerülend.

A miniszterium tehát hirtelen megalakult a nélkül hogy ezt a tagok rendes egyezése megelőzte volna. A királynó türelmetlenné levén, hogy a miniszterium oly hosszszas időig tökéletlen, kinyilatkoztatá Isturiznak, miszerint a kabinetet 24 óra alatt egészítse ki, vagy elbocsátatását vegye. A francia követ minden követ megmozdított, hogy Monnak ismét ajtót nyisson a hatalomhoz, mi nagyon természetes okokon alapszik. Mon a követelőtt mindent megígért, a mit Franciaország csak kívánt, például a hajózásiadó, kikötőjogok, partmellékhajózás francia gőzösk tekintetében, 's több effélet. De épen mi Mon visszaléptét a kabinetbe oly kívánatos teszi a francia követre nézve, az a spanyol népre ellenkező hatást gyakorol. Mon mély belátásu 's munkás pénzügyminiszter, 's az előitéletek, mik elene fenállnak, részint méltányosak részint igazságtalanok; ezen benső viszonya Frankonhoz most még gyűlöletesb kezd lenni mint előbb volt, miután mindenki tudja, hogy államását Mon ennek köszöni. A folytonos miniszterváltozások, ily indokozatlan gyors fordulatok, végképeni hiány a parlamentarizmus formák tekintetében, 's a rendeletek általi szünetlen törvényelfüggesztés — még hol semmi ok nem létezik is, a camarilla túlyomó befolyása 's minden fontos közügybe avatkozása — öszszezavarja nemcsak a mostani helyzetet, mert a mérsékíparit megoszlott, 's fájdalom! a koronával egyetértésben többé nem áll — hanem káros 's veszélyes a trónra nézve is. A kormány tekintélye 's cselekvősége gyengitve van, az ügyek elhalasztatva, a rend pártja töredékekre darabolva, az egykori barátok egymással meghasonlásban — igen sokszor minden kormány látszik hiányzani. Legrosszszab e' mellett, hogy már maga még a nép is kezdi az udvart egész föl a trónig szeszélyesnek, akaratosnak, önkényű hatalom után törekvőnek 's a királynót egészen függőnek tartani egy oly camarillától, melyet idegen befolyás 's Krisztina királyné vezérel. A legbékesb, legmagasb férfiaktól is hallhatni panaszkodat Krisztina ellen, mert tudva van, hogy valódílág ő parancsol, kormányoz 's minden rosznak ő oka. Így tehát nem titkolhatni el többé, hogy a közvélemény e' hölgy ellen fordult 's eltávolitását kívánja Spanyolországból, a moderadok többsége ugy mint az exaltadók 's carlisták. Ez sokkal nyilvánosb, semhogy leplezni lehetne. Krisztina visszatérte óta Spanyolországban minden kormány, mely neki vakon nem engedelmeskedik, lehetlen. Gonzales Brabo ministeriuma minden parlamentarizmus nélkül megbukott, a többi hasonló módon következett 's lehanyatlott; hogy Narvaezt pártolják: feláldozták Mon, Pidal 's Martinez de la Rosát, végre Miraflorest is, aztán Narvaezt buktatták meg, nem sokára Isturizra kerül a sor, mert Mariá Krisztina szeszélye szerfölött változóköny. De ha ezen senhora (aszszonyaság) végre nyitván lép föl — és ez meg fog történni — Trapaniféle absolutisticus zászlójával, akkor hirtelen hatalmas ellenszegülésre találand, 's egy oly véleményre, mely további maradását Spanyolországban 's befolyását a nemzet kormányára nem akarandja többészenvedni.

A „Clamor publico“ hirlapban következő foglaltatik:

„Néhány hirlap azon hiedelemben volt, hogy a kormány csak arra szoritkozék, miszerint d. Enrique infans egy külföldre teendő utazás ezélszerüségére figyelmeztesse. Következő okirat azonban megczáfolja e' hiedelmet, mely valóban tulságosan jó gondolkozást mutat a ministerium iránt, holott egy királyi herczeggel ez még is olly szokatlanul mert banni; 's ezen okirat azon számzési rendelvénny, melyet a madridi politikai főnök d. Enrique infansnak adott által 's mely következőleg hangzik: „Királyi fonség! Ó felsége a királynó, uralkodónónk, tanácsosnak tartotta megparancsolni, miszerint kir. fonséged Franciaországban oly helyet válaszszon magának, hova ő felsége további határozásáig vonuljon 's honnan szigorun tilalmas önnek a távozás. Kötelességem kir. fonségednek jelenteni, miszerint ha ezen parancsnak nem engedelmeskedik, mely eset, mint ő felsége reméli, nem fog bekövetkezni — kir. fonséged minden diszeim 's kitüntetésétől, mik ont mint spanyol infans illetik, megfosztatik 's ezenkívül még a kir. törvénysék elibe is utasitvatnék, ha ő felsége legmagasb akarátat nem tisztelné 's a spanyol birtokba térne vissza. A galliciai főkapitány, kivel ő felsége az ezen rendelvénny valóságos 's mulhallan végbehajtására szükséges parancsot már közlé, kir. fonségedet a szükséges utazási eszközökkel ellátandja 's kir. fonségednek ki kell jelentenie azon pontot, melyet lakásul Franciaországban választani ohajt. Isten ótalmozza kir. fonségedet! (Az igaz, szép bánásmód!) Madrid mart. 20d. 1846. Juan de la Pezuela.“

A belügyminiszter april 16káról köriratot bocsátá minden politikai főnökhez a tartományokban, miben ezeket felszólitja, hogy a béke-fentartás végett minden rendszabályhoz nyuljanak 's szükség esetében ostromállapotba helyezéék az illető tartományt. — April 18kai hírek szerint Madrid főváros nyugalmas volt; időközben számos nevesb progressistát fogtak el; hallomás szerint öszszeesküvés födötetett fel. Galliciaiban a zendülés végire jár. Santiago megszállása, miután a felkelők azt egészen odahagyák, april 10kén ment véghez. Lugo szinte meghódolásra van felszólitva. A felkelők portugál határok felé vonulnak. Valladólidből küldöttség érkezett Madridba, mely közbe akar járulni, hogy az Iriarte által elfogott egyedek kegyelmet nyervén ki ne végeztessenek.

Portugália.

Neveltséges esemény, i. e. egy kis amazon vagy szöglőháboru tört ki éjszaki Portugália Fonte Arcada városkájában. Egy községítiszviselő bizonyos szegény nő-temetéssnél illetőségét követelte, mire a helybeli nők 's leányok neki mentek 's jól elpáholták. A nőfejek annyira felingerültek 's nyelveik olly rendkívüli mozgásba jöttek, hogy ezt egész pronciamientónak (lázasdnak) lehetett tekinteni. Mihelyt jelentés érkezett erről Bragába, Lusitaniának egykori híres városába, a kerületi parancsnok 50 embert rendelt Fonte Arcadába a zendülés lecsilapítására; a szuronyok azonban megtompultak az amazonok előtt. A polgármester azt üzené a tábornoknak, miszerint a senhorák (aszszonyok) olly eltökélvék küzdeni, hogy ezer ember sem fogna lenni elegendő. Mindazáltal még 90 fő járulván az elsőkhöz, a zendülők megbaboláztattak. — A fiatal hivatalnokok Lissabonban kétségbeestek: mert a miniszterium eltöltöta a szakálhordást. A portugálok tudniillik egyike Európa legszörűsabb népeinek. Ott a déli nap már 15 éves fiatalokra rak szakált, ez ott számos nővel is történni elannyira, hogy ollykor csak az öltönyről különböztethetni meg őket. Mint hajdan valamelyik spanyol Izabella megesküvé előbb nem változtatni ingét, mig Ostende városa be nem vétetik — innen eredt aztán a szürke vagy izabella-szin, ugy megfogadta don Pedro is Portót megszálltakor: állához sem közelíteni borotvával mindaddig, mig bitorló testvérén d. Miguelen nem diadalmaskodik. Ennek következtvénye lón, hogy még a háboru bevégeztetése előtt d. Pedrónak roppant patriarchalis szakála nőtt egész melléig. Azóta e' „szabadító“ iránti tiszteletből a portugál liberalisok iszonyu szakált viselnek. Ezen rosz annyira elhatalmazott, hogy a különféle hivatalbeli titkokok, ülnökök 's egyéb irnokok gyakran az írottat hoszszu szakálaikkal letörlek (mi ugyan csekély veszteség volt a portugál irodalomra nézve); ennélfogva a kormány rendeletet bocsátott ki, mely illetlennek nyilatkoztatja ki, hogy polgári személyek katonai „kitüntéseket“ viselnek.

Franciaország.

A tengerészügyi vitaközásban nevezetes történeti hasonlításokat tón Thiers, mik igy hangzanak: Franciaországban Mazarin idejében létezett hadsereg — a polgárháboru — elégséges volt annak teremtésére, ámde tengerészet nem létezett. XIVd. Lajos alatt, midőn két hatalmas férfival birtunk, a két Colberttel, kik harmincz évet fordítottak tengerészet-teremtésre, a legszebb intézkedéseket látjátok keletkezni — a tengerész-beiratást (Marineinscription), a tengerészeti kórkatonapénztárt, mely ellensulya azon

kemény tehernek, mely nálunk a' tengerészeket nyomja, — látjátok a' bresti és touloni fegyvertárakat emelkedni, látjátok innen származni a' hajóhadakat, melyek harcztoltak Spanyolország, Anglia és Hollandia ellen. Mikor kezdett e' tengerészet gyöngülni? Talán akkor, midőn, mint gyakran állították, a' szerencsétlen de fényes lahoquei ütközetben — 44 francia 90 ellenséges hajó ellen — harcztoltunk? Nem. Tengerészetünk akkor gyengült meg, midőn a' két Colbert eltűnt, midőn az igazgatás nem birt többé előbbi hatalma 's erélyességével. Még többet, XIV. Lajos szárazföldön és tengeren kimerült erővel egész Európa ellen akart harcztolni — akkor a' hajómesterek ön-feláldozására 's vitézségére kellett az egész ügyet bízunk 's egy hajómester család vezette a' háborút a' státusért. Midőn Daguay-Troun (hajómester) Riojaneirót elfoglalta, ezt a' kereskedelmi kar által fölkészített hajókkal tevő, miket társai bizalma rá bízott. Egy más példát hozok elő. Fleury bibornok, igen nehezen megítélhető miniszter, mert élete bonyolult, ugytettei is — békét akart 's ezért dicsérem, de ez nem akadályoztatá szükség esetén, bizonyos pillanatokban, háborút viselni 's Franciaországnak Lotharingiát adni. Ó békeszerető miniszter volt, de egy miniszter becsületes módon békeszerető csak oly föltét alatt lehet, midőn a' jövődő szemére nem hányhatja, hogy az ország erejét békében elnyomorodni hagyá. Mai nap, jóllehet tagadhatlan osztályrésze a' dicsőség, van mégis valami, a' mi Fleury emlékére nehezül 's a' történetekben örökké nehezülni fog reá, 's ez az, hogy Franciaország szárazföldi 's tengeri hatalmát lakadni engedé. Midőn békefenntartási törekvése daczára is Fleury az ausztriai örököségi háborúba ragadtatott, tengerészetünk szerfölött gyenge volt számra, de igen jeles minőségre nézve. Kevés hadihajóval bírtunk az örököségi háboruban, igen kevéssel a' hétévesben, demindkettőben embereink hősileg viselék magokat. Példánk van hajókról, melyek száma 30 levén, 45 ellen küzdöttek és győztek. Példánk van L'Etendure tengernagyban, ki nyolcz hajóval 18 ellen küzdött és diadalmaskodott. Tudjátok mint végződött a' hétéves háboru, nyomult eredményekkel. Ezen mindkét háboru végén Franciaország különös szellemállapotban volt. Közvélemény uralkodott Franciaországban, miszerint ez tengerészetre nincs teremtve. Tökéletes hanyatlás 's majd végképi esüggedségből emelkedett föl hirtelen tengerészetünk. Tudjátok a' quessanti ütközetet, mely köztünk 's az angolok közt majd egyenlő számmal történt. D'Orvilliers gr. állt szemközt az ellennel 's visszavonulásra kénylté azt. Mondják, nem kelhelünk csapatos ütközetre. Az amerikai háboruban tizenhét szer ütköztünk össze, 8, 10, 20 's 30 hajóval 's csak egy ütközetet veszítettünk. A' többi tizenhat olykor határozatlanul ütött ki, mégis jobbára elég volt állásunkat a' tengeren biztosítani 's a' britt hajóhadat vissza-

kényszeríteni. Manchát szabadon tartottuk. Az angol hajóhadat visszaverve, a' gibraltari ostromot fődöttük; fenhatóságot nyertünk az Antillák vizein; olykor visszaverettünk, de az angolok szemláltára Tabagót, Saint Vincent 's Granadát elfoglaltuk; az amerikaiaknak segédsereget küldöttünk 's minden vállalatjokat gyámoltottuk. Indiában tudjátok mit tón Bailli de Suffren. Tiz hajóval érkezett oda; soha sem lón gyámoltva, 's egyedül önalkotta segédforrásokból élt. Így hatalmába keríté Trinquemaltest, ötszer ütközött össze 's egyszer sem vesztett 's pillanatra az indiai tengereken uralkodott. Mire volt ehez szüksége? Csak egy miniszter mint Choiseul 's e' mögött egy királyra — szerencsétlenségére rosszul jutalmazó király volt ez, mert nem csak háladatlan királyok léteznek, hanem népek is. XVI. Lajos erélyesen és sokáig akart egy tengerészetet 's hála neki, képesek valánk alkotni tengerészetet, mely ugyan nem volt a' tengerek ura, de háborui czéloknak mégis eleget tón, 's Franciaországnak az oceánon tiszteletparancsoló állást szerzett. Az amerikai háboru után — tudjátok a' rendellenéseket, mik tengerészetünket akadályoztaták élvezni e' dicsőséges küzdelem gyümölesit. Még élnek tiszték az amerikai háborúból, kérdhetitek: mily határtalan volt bizalmuk, de midőn a' forradalom kitört, legtöbbben kivándoroltak. Mások megunták a' szolgálatot a' legénység szüntelen ellenszégülései miatt. Franciaországnak két nagy karja van: Brest és Toulon, egyiket elveszté a' touloni zendület által, erőnk felére süllyedve, rendtelenségünk 's az idő minden honydalmi közepett bukásról bukásra jutottunk. Napoleon jóvá akará ezt tenni, de nem vett rá elégséges időt magának. Elpazarolt mindent — pénzt, mert a' bámulatos rend, melyet alkotta, pénzügyét helyrehozta; vért, mert Franciaország hősiége sohasem hiányzott neki; lángészt, melyel a' természet jobban megajándékozta őt mint akármely más embert. De nem akart kellő időt rá fordítani, egy emberéletben azt akará végezni, mit csak nemzedékek tehetnek. De idő nélkül nincs tengerészet. Oh ha vágyotok a' tengereken uralkodni hatalmasabban mint egyeb' nemzetek, itt van egy nép, mely utolsó csepp véré 's utolsó font aranyát oda adja, hogy semmi uralkodót ne szenvedjen a' tengeren. Igen, ha akarjátok, hogy tiszteljének, hogy a' népjogot tiszteljék bennetek, ha akarjátok, hogy lobogótok a' tengeren oly dicsőn ragyogjon mint XVII. Laj. alatt: tehetitek de csak egy föltét alatt, ha ugyanis azon erőkn felül, mikkel bírtok, semmi ártásoknak helyt nem engedtek. Ne képzeljétek, hogy e' czélt 40.36 hajóval elérhetni. Ez, urak, lehetetlen. Kivel álltok szemközt? Ezt nem szabad magunk előtt eltitkolnunk. Spanyolorzágnak nincs többé tengerésze, 's ezenkívül is semmiesetre nem volna ellenségünk. A' hollandiak, tudjátok, csak néhány fregáttal bírnak. Az oroszok? soha sem fognak tengeri háborút viselni, 's ha háborút viselnek, az szá-

razföldi lesz. Amerika? Ez természet ellen volna. A' politika lehet bakokat, de soha sem fog amerikai háborúra hajtani. Ha tengeri háborút hoz ránk a' szerencsétlenség, az nyilván Angliával lesz. Részemről kijelentem, hogy ezt legnagyobb szerencsétlenségnek fognánk tekinteni, mely a' műveltséget 's emberiséget érhetné. Minket érdekel a' szerencsétlen Olaszország, a' szerencsétlen Lengyelhon; boszszankodunk a' vérontás fölött, mely Európa bizonyos részeiben foly, kérdezlek benneteket: vajjon Bécs, vajjon Berlin vagy Sz. Pétervár é, hol rokonszenvre találunk? Valóban nem, de igen London. Értitek, hogy mindezek fölött kívánom, miszerint az Anglia elleni háborunak szerencsétlensége soha se következék be, de ez még is csak üdvtelen lehetőség marad, melyre el kell szánva lennünk. Minem gondolunk a' tengerészetre, mely Triest vagy Velencéből ered, mi csak arra gondolunk, mely Plymouth vagy Portsmouthból száll ki. 'S mi most Anglia tengeri ereje? Az angoloknak nincs tengerészbeiratásuk mint nekünk, matrózai számát nem tudhatjuk. Véleményem szerint csak egy jó statistika létezik: valamely ország erejének megtudása végett csak legutóbbi háborubani kifejlésére kell visszamenünk. Tehát mi volt Anglia ereje utóbbi háboruban! Összesen egy bizonyos pillanatan, a' legnagyobb erő kifejlés pillanatában, 100 sorhajót tulajdonítottak magoknak. A' sorhajót számi egységként veszem: világos, hogy ha vitorlahajó helyett gőzösekről volna szó, a' számi egység egészen más lenne. Tehát 100 hajót mondottak. Vizsgálva a' tényeket azonban valósággal csak 80 sorhajó volt a' kikötőkön kívül. Ha már most 36 hajóról szólnak 80 vagy 100 ellenében, ez igazán nevétségnek látszik. Én magam nem akarok erről jegyzéket csinálni — legyen tehát, Franciaország 60ra ezelő, 's én úgy hiszem, hogy mi 60 sorhajóval egy nemzet ellen, mely 80 vagy 100at bír, mely azonban Kelet- és Nyugatindában — a' föld minden részén öröködni kénytelen, míg nekünk ugyszólván semmi védelmezni valónk nincs, becsületesen fogunk harcban megállhatni, előre föltéve, hogy erőnket együtt tartanók 's a' hajók számát a' szükséges készletek gyámolítják. — Itt szólnok a' francia hajóhad mostani elszórtóságát rosztalja; ezután a' esapathajóhadu taktikáját védelmezi. Másod részben beszédnék statistikailag mutatja ki, hogy Franciaország tengerész-beiratásából a' 60 sorhajó, 60 fregát 's 100 gőzös megnépesítésére kívántató matrózokat előállíthatná. — Thiers után még Lamartin meríté ki egészen a' tárgyat, 's a' vitaközös eredménye lón, hogy az eredetileg javasolt 93 millió esonkittatlanul helyben hagyott. Thiers ez alkalommal ismét fényesen bizonyítá statusügyi ismérteit.

(Folyt. köv.)

36ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1846.

A' gőzösek járása május hónapban.

a) A' Dunán:

Pestről Bécsbe naponként reggeli 7 órakor.

május 10kétől kezdve

Pestről Drenkováig minden vasárnap, Tittelnéli kikötéssel, úgy le- mint felfelé, — továbbá minden szerdán. — A' vasárnaponként Drenkova felé induló gőzösök Konstantinápolyt is érintik, u. m. május 10- és 24dikén az oláh-, május 3, 17 's 31kén pedig a' török részen.

Pestről Zimonyba Eszéknéli kikötéssel, úgy le- mint felfelé, minden kedden.

Pestről Zimonyba Tittelnéli kikötéssel le- és felfelé minden pénteken.

A' lefelé járó gőzösök indulási ideje: reggeli 4 óra.

b) A' Száván és Tiszán:

Sziszekről Zimonyon által Szegedre minden szerdán reggeli 4 órakor.

Szegedről Zimonyon által Sziszekre minden szerdán reggeli 4 órakor.

Zimonybul Szegedre minden szombaton délben, öszszeköttetésben a' pénteken Pestről elinduló és szombaton Tittelbe érkező gőzössel.

Zimonybul Sziszekre minden pénteken reggeli 4 órakor öszszeköttetésben a' minden caütörtökön Pest és Drenkováról érkező gőzössel.

Pest, májusban 1846.

Gőzhajózási hivatal. 1-8

3-400 ezer forint értékű uradalom megvétel végett tudakoztatik. Ki olly uradalmát vagy jószágát — de nagy majorsággal bírót — eladni kívánja, mely három 's négy száz ezer pengő forint körüli sommát megér, 's mely vagy a' Duna mentiben fekszik, vagy habár távol is a' Dunától de közel Bécshez 's legfeljebb Bécs meg azon vonal közt, mely Sopronyt Győrön és Nagyszombaton keresztül Pozsonynyal öszszeköti, az méltóztassék eladási szándékát Liedemann J. S. Frigyes nagykereskedővel Pesten közleni vagy megírni. 1-3

† Pestről elítávozván, kötelességemnek ismerem minden t. cz. pártfogóim 's barátimnak különösen azoknak, kik felhívásomra jótékony, vagy közhasznú czélokra segédkezet nyujtani szivesek valának, legbensőbb köszönetemet nyilvánítani, 's magamat továbbá szives emlékezetükbe ajánlani; egyszerűs mind bizonyossá tevén őket a' felől, miszerint én minden irántam bizonyított jó indulatra mindig hálásan fogok visszaemlékezni. Dolezálék Antal.

† Valódi, vörös, háromlevelű stájer löhermagot legutányosb áron kaphatni Schöberl Józsefnél pesti Leopoldváros, Széclutca 110 szám alatt. 3-3

† Kos-eladás. Jövő pesti medárdvásár alkalmakor f. é. június 3kától fogva 8kát mélt. gróf Hunyady József juhnyájából különféle gyapjumi eméségű hágókocok lesznek eladás végett a' m. gazd. egyesület köztelkén (Ülődi uton) kiállítva. 1-4

† Bika-eladás. Mélt. gróf Hunyady József úrményi uradalma részéről közhírre adatik, hogy folyó évi június 25kén reggeli 9 órakor t. Nyitra megyében Úrményhez közellevő Mező-Keszi pusztán több darab fiatal bika és 40 darab fejűstehén és üsző mind vörös és vöröstarka schweizeri származásu árverés útján eladatni fog. 1-4

† Pályázat az egyetem hit-szónoki állomásra. A' magyar királyi tudományos egyetemenél írességbe jött hittudománytan és hit-szónoki széknek, melyel 1000 pengő forintnyi rendszeres évi fizetés van öszszelapcsolva, betöltése végett Budán az ország primása előtt folyó évi július 21kén szokott pályázás fog tartatni olly formán: hogy a' pályázni kívánóknak, a' kijelendő tételek írásbeli megfjtésén kívül szóbeli előadásuk és szónoklatok tettleges próbáit is adni, valamint érdemeikről, erkölcsi és egyéb tulajdonságokról illető megyés püspökük vagy szerzetes előjárók hiteles bizonyítványival ellátva lenniök kell. Pesten, april. 25én 1846. — Szoblahói Palma Elek, magyar kir. tudom. egyetemi jegyző. 3-3

Főelhívás az igazgató választmány határozata következtében az alapító tagokra nézve is olly megjegyzéssel tüzetik ki, miszerint az alapító és nem alapító tagok azontuli bejzetésének határidejére nézve minden különbség megszünik. A' bejzetések történnék Pesten a' társasági pénztárnál, (széclutca, gr. Pejacsevichház 2d. em.) és a' vidéki ügynőkségeknél. Kelt Pesten május 1jén, 1846. 2-3

† Széna-eladás. A' gödi pusztán, a' Duna-parton Pesttől 1 és 1/2 órányira 690 mázsa jó széna illő áron eladandó. — Bővebben értekezhetni eziránt uradalmi ügyész Ágárdy Mihálnál, Dorottya utcában 11. sz. a. vagy pedig Gödön az uradalmi számtartónál. — 2-2

Hirdetés. A' nagyméltóságú magyar kir. udv. kincstár engedelméből, a' diós-győri k. uradalomhoz tartozó mohi pusztán dög és bejzetőség által clessendő juh- és bárány-hőróknek megvételé, f. év november 15d. napától számítandó három évre bérbé adandó lévén, eziránt f. évi május 25kén a' miskolczi kir. kormányzó lakban bánatpénz és elegendő biztosítás-letétel mellett nyilvános árverés fog tartatni; melyre az illető vállalkozók ezennel meghivatnak. 1-3

Dunavizállítás május 2án 0' 0" 0" az 0 fölött.